

**UCHWAŁA NR XXX/522/2021
RADY GMINY W CHOJNICACH**

z dnia 29 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2021-2030

Na podstawie art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.)

**Rada Gminy
uchwała co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2021-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Strategia Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2021-2030 podlega ocenie i aktualizacji w zakresie rzeczowym, terminowym i finansowym.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XLIII/559/2014 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2014 – 2025”.

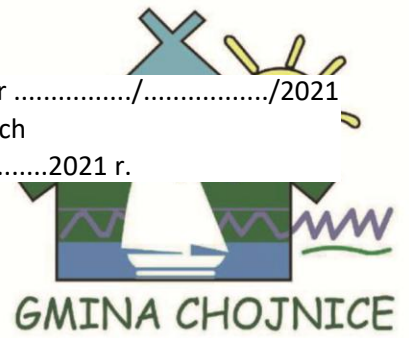
§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chojnice.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu poprzez jej wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Chojnicach oraz zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

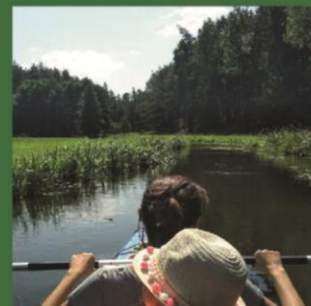
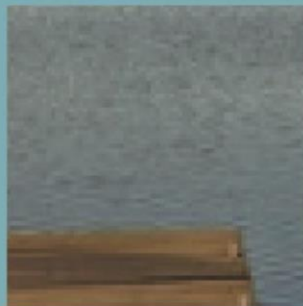
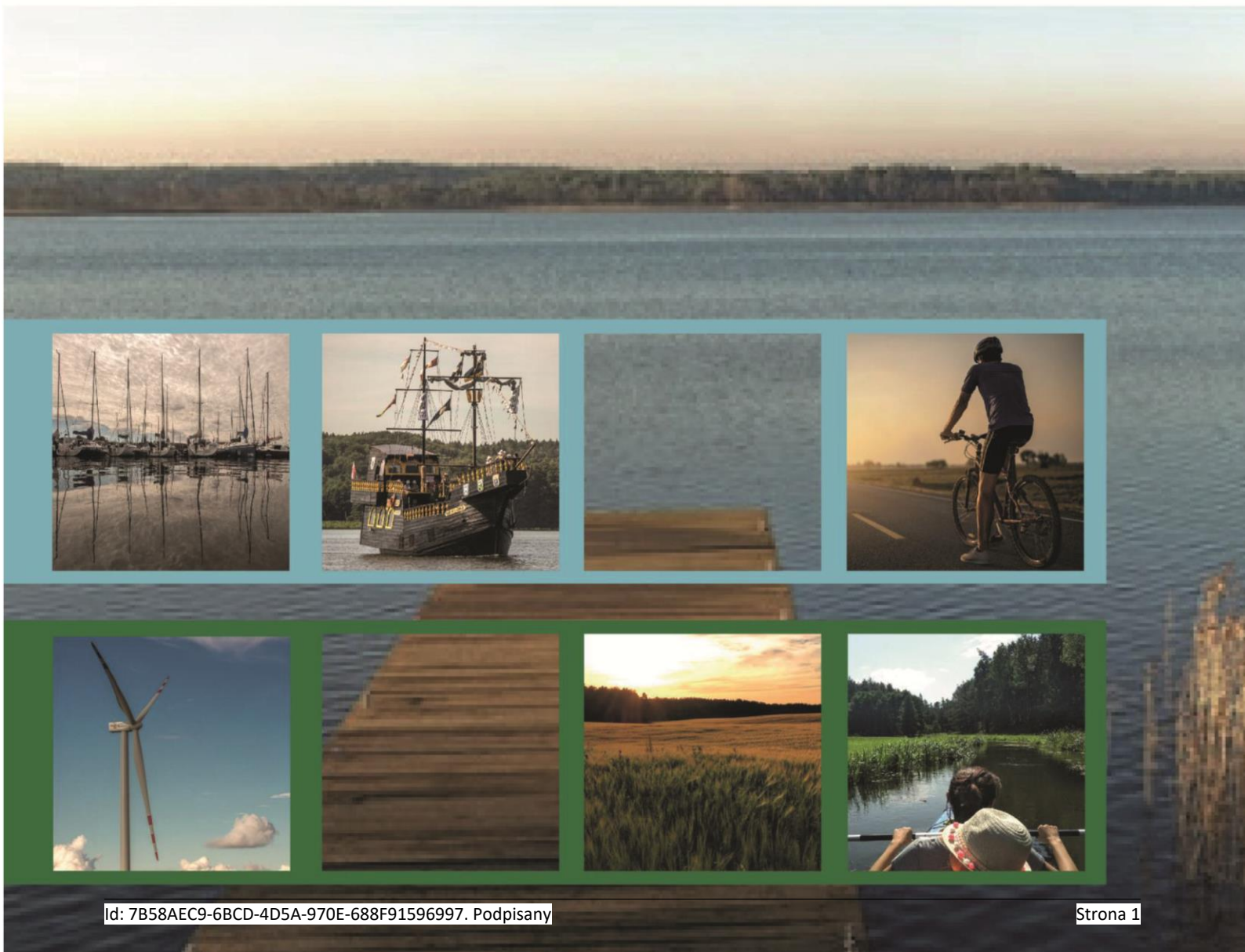
Przewodniczący Rady

Ryszard Kontek

Załącznik do uchwały Nr ...../...../2021
Rady Gminy w Chojnicach
z dnia.....2021 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHOJNICE NA LATA 2021-2030

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	4
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	5
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	5
Podstawa prawna	5
Metodyka opracowania strategii	6
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	8
3. Statystyczny portret gminy.....	17
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	30
5. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych	34
6. Analiza SWOT	40
II Założenia planistyczne	43
7. Wizja i misja rozwoju.....	43
Poziom strategiczny.....	45
8. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	45
Poziom operacyjny	48
9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	48
10. Obszary strategicznej interwencji	62
OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy.....	62
Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy.....	66
11. Schemat interwencji.....	67
12. Rezultaty planowanych działań	68
III Wdrażanie.....	70
13. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	70
14. Finansowanie strategii.....	72
15. Ewaluacja ex-ante.....	73
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	76
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	93
Załącznik nr 3 Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego	102

Wstęp

Strategia rozwoju gminy Chojnice to dokument wskazujący kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Posiadanie strategii nie jest obowiązkowe, jednakże na pewno ułatwi i umożliwi sprawne kierowanie gminą, podejmowanie decyzji oraz pozyskiwanie środków na inwestycje.

Niniejszy dokument powstał w oparciu o zapisy przepisów prawa zawartych w:

- Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r., o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2021 r. poz. 1057)
- Ustawie z dnia 8 marca 1990 r., o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372)
- Ustawie z dnia 3 października 2008 r., o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, 784, 922, 1211)

Struktura dokumentu opiera się na przepisach wymienionych wyżej ustaw, zawiera wszystkie obligatoryjne elementy oraz jest spójna z dokumentami szczebla regionalnego oraz krajowego. Diagnoza strategiczna oraz sformułowane cele, koncentrują się na trzech wymiarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Wypracowany dokument jest efektem połączenia prac warsztatowych, eksperckich oraz badań społecznych. Wnioski z badań oraz przeprowadzonej analizy stanowią podstawę do definiowania misji i wizji gminy oraz celów strategicznych i kierunków działań. Wizja gminy Chojnice przedstawia opis pożądanego stanu gminy w długookresowej perspektywie, a cele wskazują sposób realizacji założonej wizji.

Strategie to dokumenty silnie uspołecznione, dlatego też mieszkańcy w możliwie najszerszy sposób uczestniczą w procesie powstawania dokumentu, poprzez badania ankietowe oraz współudział w opiniowaniu projektu dokumentu. Realizacja celów i kierunków działań, będzie miała pozytywny wpływ w szczególności na podniesienie jakości życia mieszkańców.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawę prawną niniejszej strategii stanowią przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) jej zapisy wpływają na kształt i strukturę dokumentu.

Ustawa stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Wśród obowiązkowych elementów, które muszą znaleźć się w strategii, wskazuje się wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, o której mowa w art. 10a. ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057). W dokumencie strategii uwzględnia się również zapisy dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, 784). Komplementarność z dokumentami wskazanymi w tej ustawie, została wykazana w rozdziale *Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi*.

Znowelizowane przepisy wprowadzają wiele zmian w obszarze planowania strategicznego. Jedną z nich jest uwzględnianie w dokumencie strategii oprócz aspektu społecznego i kwestii gospodarczych, również komponentów przestrzennych. Dodatkowo, zgodnie Art. 10f. ust. 1. ustawy: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju

gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Metodyka opracowania strategii

Rodzaj czynności	Opis
Analiza desk reseach 	Pierwszym etapem opracowywania Strategii była analiza danych wtórnych tzw. zastanych. Zanalizowano ogólnodostępne dokumenty planistyczne i diagnostyczne w wymiarze lokalnym i regionalnym. Analizie poddano również zbiory danych statystycznych, które gromadzi Bank Danych Lokalnych GUS, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Powiatowy Urząd Pracy. Po wyselekcjonowaniu przydatnych z punktu widzenia strategii oraz rzetelnych informacji, dokonano właściwej analizy desk reseach, która pozwoliła na wypracowanie wniosków na temat badanego obszaru.
Badania ilościowe 	Badanie ankietowe zostało przeprowadzone wśród mieszkańców gminy. Miało ono formę ankiety internetowej, która została opublikowana na stronie gminy Chojnice, łącznie w badaniu wzięło udział 158 respondentów. Głównym celem badania było poznanie opinii mieszkańców w sprawach dotyczących sytuacji w gminie oraz ich potrzeb.
Badania jakościowe 	Badania jakościowe mają na celu zebranie dodatkowych oraz pogłębionych informacji, dotyczących obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz kondycji gminy, a także zachodzących procesów. Na potrzeby strategii przeprowadzono badania terenowe, wśród analizowanej społeczności, polegające przede wszystkim na obserwacji i zbieraniu informacji dotyczących gminy i mieszkańców oraz interpretacji uzyskanych danych.
Analiza SWOT 	Analiza SWOT polega na usystematyzowaniu faktów, danych i informacji, które pozyskane zostały na potrzeby diagnozy. Dzięki diagnozie jesteśmy w stanie zidentyfikować poszczególne elementy, które mogą przyczynić się i mogą zostać wykorzystane w procesie rozwoju gminy (mocne strony i szanse) albo stanowić mogą barierę i ograniczenia rozwojowe (słabe strony i zagrożenia). Na tej podstawie można przeprowadzić analizę SWOT. Wskazane potencjały i bariery, stanowią bazę do wypracowania celów i kierunków rozwoju.
Opracowanie misji i wizji gminy 	Wizja to opis pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej, do realizacji której wyznacza się cele strategiczne oraz kierunki działania. Misja to ogólny kierunek działania, jest uzasadnieniem przyjęcia określonych celów strategicznych. Przedstawione w dokumencie misja i wizja zostały wypracowane w modelu partycypacyjno-ekspertyckim.
Sformułowanie celów	Wnioski, uzyskane w trakcie poszczególnych etapów, są bazą do formułowania celów strategicznych oraz zaplanowania kierunków działań. Stanowią one odpowiedź na zidentyfikowane na etapie

	<p>diagnostycznym problemy oraz są szansą na lepsze wykorzystanie potencjałów gminy.</p>
<p>Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego oraz rekomendacji w tym zakresie</p> 	<p>Model struktury funkcjonalno-przestrzennej ilustruje założenia strategii, jest graficznym odzwierciedleniem przedstawianych w niej treści. Forma graficzna sprawia, że treści zawarte w dokumencie stają się bardziej przystępne i łatwiejsze w odbiorze. Model przedstawia kluczowe elementy, które przede wszystkim wpływają na przestrzeń.</p>
<p>Opracowanie części wdrożeniowej</p> 	<p>Część wdrożeniowa zawiera szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takich jak system realizacji strategii, monitoring, ewaluacja, aktualizacja oraz określa źródła finansowania, które przydatne są w ocenie możliwości realizacji przedsięwzięć przedstawionych w strategii.</p>

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Rozdział odnosi się do przepisu „Art. 10f. ust. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

Niniejszy dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. W rozdziale 10. Obszary strategicznej interwencji, wykazano odwołania do obszarów strategicznej interwencji, które wskazane zostały w strategii rozwoju województwa pomorskiego, które tworzą płaszczyznę do rozwoju gminy Chojnice w konkretnych obszarach tematycznych.

Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR Została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030
- Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu (Uchwała Nr 158/XIII/15 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2015 r oraz Uchwała Nr 308/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. wraz ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą Nr 414/XXXIV/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2021 r.),
- Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2019 – 2023 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków linii kolejowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu LDWN i LN

- Uchwała Nr 310/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu i obszaru miast, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
- Plan rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030+ (Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 586/162/20 z dnia 9 lipca 2020 roku)
- Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Pomorskiego (Uchwała Sejmiku Województwa Pomorskiego Nr 788/XXXVII/14 z dnia 24 lutego 2014 r.)
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chojnice
- Strategia Rozwoju Powiatu Chojnickiego do roku 2025
- Projekt założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Chojnice na lata 2021-2035

Strategia województwa odgrywa kluczową rolę i jest najważniejszym dokumentem planistycznym w wymiarze regionalnym. Strategia rozwoju gminy musi być spójna ze strategią wojewódzką. Poniżej przedstawiono najważniejsze zapisy *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030*. Wskazuje ona 3 cele strategiczne oraz 12 celów operacyjnych. Wizja województwa pomorskiego w roku 2030, definiuje je jako „region dobrobytu, rozwijający się w sposób trwały, efektywny, otwarty, spójny, innowacyjny”. Realizacja wizji oparta będzie na trzech filarach: Trwałym bezpieczeństwie, Otwartej Wspólnocie Regionalnej i Odpornej Gospodarcie, które jednocześnie są celami strategicznymi. Poniżej przedstawiono przypisane im cele operacyjne.

Cele strategiczne	1. Trwałe bezpieczeństwo	2. Otwarta wspólnota regionalna	3. Odporna gospodarka
Cele operacyjne	1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe	2.1 Fundamenty edukacji	3.1 Pozycja konkurencyjna
	1.2 Bezpieczeństwo energetyczne	2.2 Wrażliwość społeczna	3.2 Rynek pracy
	1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne	2.3 Kapitał społeczny	3.3 Oferta turystyczna i czasu wolnego
	1.4 Bezpieczeństwo cyfrowe	2.4 Mobilność	3.4 Integracja z globalnym systemem transportowym

Poniżej wykazano komplementarność z dokumentami planistycznymi, które wskazuje ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, 784).

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły opublikowany Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. poz. 1911 i 1958

Plany gospodarowania wodami, to podstawowe dokumenty planistyczne gospodarki wodnej, w których ustalane są cele środowiskowe wód. Głównym celem jest uzyskanie dobrego stanu ekologicznego. W przypadku gdy jednolita część wód osiągnęła pożądany stan, celem jest niepogorszenie tego stanu. Gmina Chojnice znajduje się w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Dolnej Wisły, w zlewni bilansowej Brda. Poniżej przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd), zlokalizowanych w granicach administracyjnych gminy Chojnice.

Tabela 1 Charakterystyka JCWP występujących na terenie gminy Chojnice

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW20001929219	Brda od wypływu z jez. Końskiego*do wypływu do jez. Charzykowskiego	rzeka nizinna piaszczysto – gliniasta	naturalna	dobry	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW20001729249	Raciąska Struga*z jeziorami Spierewnik, Grochowskie, Stobno	potok nizinny piaszczysty	silnie zmieniona cześć wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20002329268	Wytrych	potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200018292329	Chocina*z jeziorami Gwiazdy i Trzebielsk	potok nizinny żwirowy	silnie zmieniona cześć wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW200017292659	Kamionka do wypływu z jez. Mochel	potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW2000232923149	Czerwona Struga	potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	naturalna	dobry	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW2000252923979	Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego*do wypływu z jez. Kosobudno	cieki łączące jeziora	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200020292599	Brda od wypływu z jez. Kosobudno*do wypływu do zb. Koronowo	rzeka nizinna żwirowa	silnie zmieniona cześć wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200017292569	Kicz z jeziorem Żalińskim	potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
LW20356	Śluza	jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane na Niżu Środkowopolskim	naturalna	-	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
LW20323	Witoczno	jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane na Niżu Środkowopolskim	naturalna	-	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
LW20310	Karsińskie	jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane na Niżu Środkowopolskim	naturalna	-	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
LW20290	Charzykowskie	jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane na Niżu Środkowopolskim	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
LW20299	Ostrowite	jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane na Niżu Środkowopolskim	naturalna	dobry	bardzo dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
LW20371	Spierewnik	jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane na Niżu Środkowopolskim	naturalna	-	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

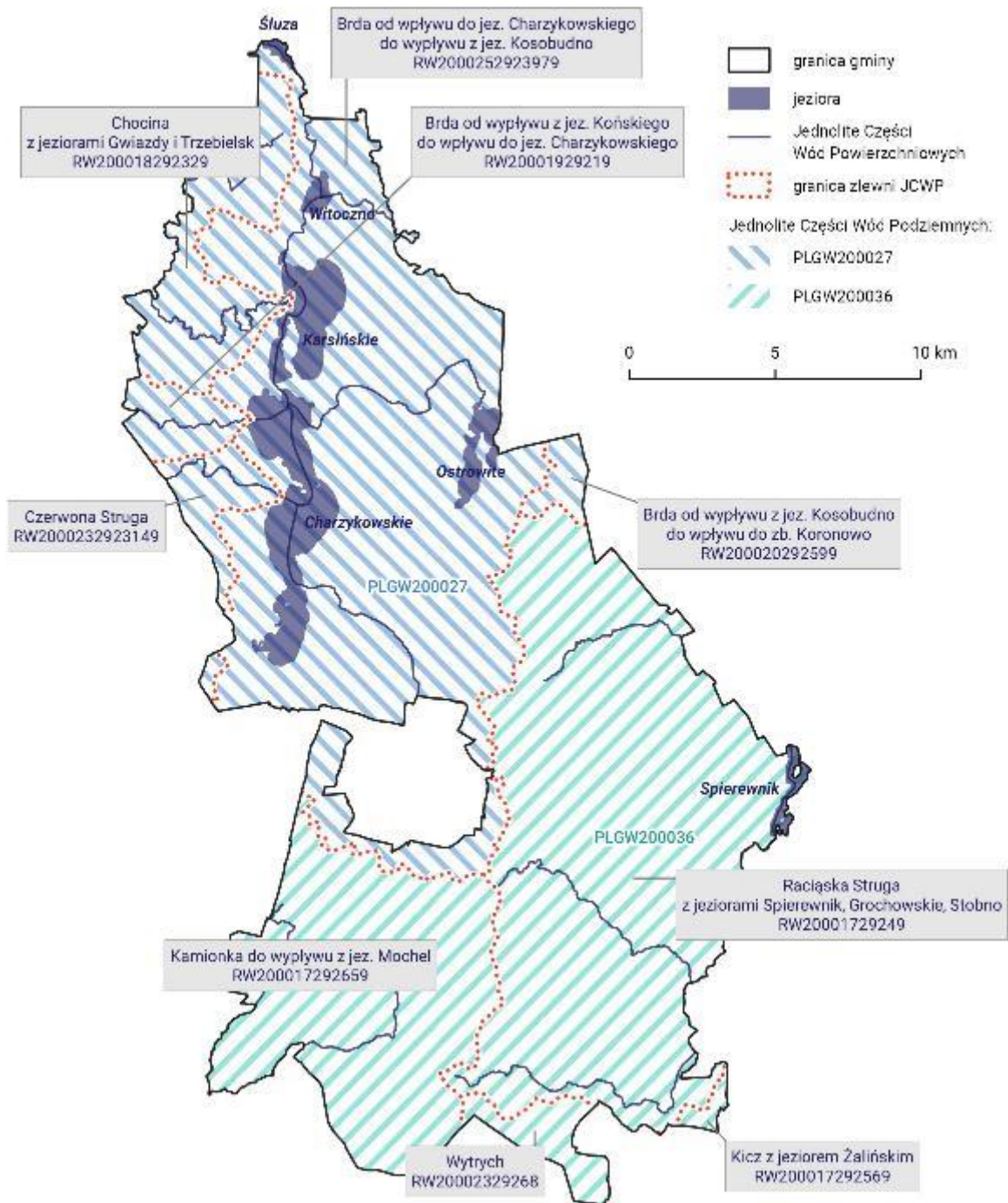
Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW.

Tabela 2 Charakterystyka JCWPd występujących na terenie gminy Chojnice

Numer JCWPd	Ocena stanu ogólnego	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW200027	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
PLGW200036				

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW.

Rysunek 1 Jednolite części wód zlokalizowane na terenie gminy Chojnice

Źródło: opracowanie własne.

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program Wodno-Środowiskowy Kraju to jeden z podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce. Opracowywany w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych.

Wśród tych działań wskazuje się na:

- niepogarszanie stanu części wód
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji

Wśród działań przewidzianych dla JCWP i JCWPd na terenie gminy Chojnice przewiduje się między innymi:

Typ JWC	Rodzaj działania
Jeziora	monitoring badawczy wód
	kontrola rolniczego gospodarowania przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku
Rzeki	budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków
	budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
	objęcie obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł
	regularny wywóz nieczystości płynnych
	kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
	kontrola postępowania z zakresie oczyszczania ścieków przez przedsiębiorstwa z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
Wody podziemne	coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia
	realizacja zadań systemowych gospodarki odpadami zawartych w planach gospodarowania odpadami

Źródło: opracowanie na podstawie Programu Wodno-Środowiskowego Kraju.

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły opublikowany Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. poz. 1841

Nadrzędnym celem PZRP jest „ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej”. Wśród celów głównych wymienia się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawę systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

Wśród działań służących osiągnięciu celów zarządzania ryzykiem powodziowym można wymienić np.:

- Zwiększanie retencji na gruntach leśnych zadrzewionych i zakrzewionych, na użytkach rolnych oraz na gruntach zabudowanych i zurbanizowanych
- Zwiększenie retencji dolin rzecznych
- Budowę, przebudowę wałów przeciwpowodziowych
- Budowę mobilnych systemów ochrony przed powodzią
- Dostosowanie przepustowości koryta cieków lub kanałów do racjonalnego przeprowadzania wód
- Budowę i rozwój lokalnych systemów ostrzegania przed powodzią
- Realizację programów edukacyjno-promocyjnych dla różnych odbiorców w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym

Mapy zagrożenia oraz ryzyka powodziowego przedstawia załącznik nr 3.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) sporządzony został na podstawie art.183 –185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, 784). Gmina Chojnice znajduje się w obszarze, który w klasach łącznego zagrożenia suszą został zaklasyfikowany jako silnie zagrożony suszą. Działania prowadzone na terenie tej gminy, powinny korespondować z celami wskazanymi w PPSS, a mianowicie:

- skutecznym zarządzaniem zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy
- zwiększaniem retencji na obszarach dorzeczy
- edukacją i zarządzaniem ryzykiem suszy
- formalizacją i zaplanowaniem finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy

Strategia Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2021-2030 jest dokumentem, który realizuje i wpisuje się w zapisy nadrzędnego dokumentu planistycznego województwa pomorskiego. Ponadto, prezentowany dokument został opracowany zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

3. Statystyczny portret gminy

Gmina Chojnice jest gminą wiejską, położoną w województwie pomorskim w powiecie chojnickim. Jest największą gminą w powiecie chojnickim. Zajmuje powierzchnię 458 km². W 2020 r. liczba ludności wynosiła 19 498. Wchodzi w skład MOF Chojnice-Człuchów oraz jest gminą pierścieniową dla miasta Chojnice. Na terenie gminy znajdują się liczne formy ochrony przyrody, które pokrywają około 46% powierzchni gminy, z czego najwięcej zajmują parki krajobrazowe. Południowa i centralna część gminy ma charakter rolniczy, natomiast na północy dominuje krajobraz leśny – są to tereny położone w obrębie Parku Narodowego Bory Tucholskie. Północną część gminy obejmuje także Zaborski Park Krajobrazowy. Na terenie gminy znajduje się kilkadziesiąt różnej wielkości jezior oraz liczne pomniki przyrody (głównie dęby szypułkowe). Największą rzeką w gminie jest rzeka Brda, na której organizowane są spływy kajakowe, a największym jeziorem jest Jezioro Charzykowskie. Warunki przyrodnicze sprzyjają rozwojowi turystyki. Bliskość jezior przyciąga wędkarzy, a leśne ścieżki turystów lubiących aktywnie spędzać czas – głównie rowerzystów i kajakarzy. W Charzykowach, jednym z 34 sołectw gminy, znajduje się siedziba Parku Narodowego „Bory Tucholskie”, Zaborskiego Parku Krajobrazowego, a także najstarszego w Polsce klubu żeglarskiego - Chojnicki Klub Żeglarski (ChKŻ). Północna część gminy Chojnice wchodzi w skład regionu kulturowego Kaszub. Kultura kaszubska w gminie Chojnice jest obecna i widoczna, w szczególności we wsi Swornegacie. Do dziś zachowały się tam tradycje, widoczne jest rękodzieło oraz kaszubska kuchnia, co świadczy o poczuciu tożsamości regionalnej mieszkańców. Spuścizna materialna Zaboraków (mieszkańców południowej części Kaszub) prezentowana jest w Kaszubskim Domu Rękodzieła Ludowego w Swornegaciach. Obecność kultury kaszubskiej widoczna jest również w szkołach, gdzie dzieci mogą uczęszczać na lekcje, na których uczą się języka kaszubskiego.

Charzykowy, Chojniczki i Lichnowy to sołectwa o największej liczbie mieszkańców. Teren sołectwa Charzykowy obejmuje wsie: Charzykowy, Pomoc, Wolność, Łukomie. Sołectwo Lichnowy składa się ze wsi: Lichnowy, Lichnowy Pierwsze i Lichnowy Drugie. Chojniczki obejmuje tylko jedną wieś. Sołectwo Charzykowy położone jest nad Jeziorem Charzykowskim, stanowi centrum turystyczne gminy. Znajduje się tu wiele pensjonatów, hoteli i ośrodków wypoczynkowych. Charzykowy nazywane są kolebką polskiego żeglarstwa, to tutaj powstał pierwszy w Polsce Klub Żeglarski. Zlokalizowana jest tam siedziba Zaborskiego Parku Krajobrazowego i Parku Narodowego „Bory Tucholskie”. Ponadto, wartą zobaczenia jest zabytkowa dzwonnica. W okolicy osady Wolność znajduje się Wzgórze Wolność (202 m n.p.m.), będące punktem widokowym, przez który przebiega leśna ścieżka dydaktyczną. W Charzykowach odbywa się festiwal piosenki żeglarskiej i festiwal folklorystyczny. Charzykowy sąsiadują z sołectwem Chojniczki, które dynamicznie się rozwija, jednak nie może konkurować z Charzykowami pod względem liczby imprez i wydarzeń kulturalnych. Atutem sołectwa jest położenie w pobliżu lasów oraz Jeziora Niedźwiedziego i Charzykowskiego. W Lichnowach znajduje się zabytkowy kościół św. Jadwigi Śląskiej wybudowany w stylu neogotyckim.

Zdjęcie 1 - Żagłówki na Jeziorze Charzykowskim

Zdjęcie 2 – Jezioro Charzykowskie z lotu ptaka

Zdjęcie 3 - Kościół św. Jadwigi Śląskiej w Lichnowach

Klosnowo i Kopernica to sołectwa o najmniejszej liczbie mieszkańców. W skład Kopernicy wchodzi miejscowości o nazwie Kopernica, Babilon, Borne i Styporc, położone na terenach leśnych. W Klosnowie, na terenie Nadleśnictwa Ryteł, znajduje się zabytkowa wyłuszczeniarnia nasion z 1913 r. Jest to ciekawy obiekt historyczny, w którym zachowała się większość maszyn. Prowadzone są tam zajęcia edukacyjne, podczas których można dowiedzieć się wszystkiego o procesie pozyskiwania nasion z szyszek, które służą później do zalesiania. Obok budynku swój początek ma ścieżka dydaktyczna, licząca 3,5 km, dotycząca ochrony przyrody i gospodarki leśnej. Podobnie jak Chociński Młyn, również Klosnowo jest miejscem o szczególnych warunkach kulturowych, gdzie postuluje się utworzenie parku kulturowego.

Zdjęcie 4 – Stara wyłuszczeniarnia nasion w Klosnowie

Zdjęcie 5 – Wyłuszczeniarnia nasion wewnątrz

Zdjęcie 6 – Wyłuszczeniarnia nasion wewnątrz

Swornegacie i **Funka** to sołectwa położone nad jeziorami. Swornegacie leżą nad Jeziorem Karsińskim, natomiast Funka nad Jeziorem Charzykowskim. W skład sołectwa Funka wchodzi: Bachorze, Stary Młyn i Funka. Sołectwo Swornegacie składa się z miejscowości o nazwie: Swornegacie, Chociński Młyn, Drzewicz, Kamionka, Kokoszka, Małe Swornegacie, Małe Zanie, Owink, Płesno, Sepiot, Śluza, Wączas, Wielkie Zanie, Zbrzyca. W Swornegaciach działa Wiejski Dom Kultury, w którym organizowane są Czwartki Kaszubskie - wieczorne spotkania z muzykami i twórcami zajmującymi się lokalną kulturą. Będąc tutaj warto odwiedzić Kaszubski Dom Rękodzieła Ludowego, który oferuje warsztaty z plecionkarstwa i wyrobu ceramiki. Przez wieś biegnie droga wojewódzka nr 236. W Chocińskim Młynie znajdował się młyn i tartak, z których pozostały jedynie resztki. Obecnie postuluje się, aby utworzyć na terenie tej miejscowości park kulturowy. Niedaleko miejscowości Małe Swornegacie znajduje się punkt widokowy nad Jeziorem Charzykowskim oraz pomnik przyrody „Dąb Bartuś” – najstarszy dąb na terenie Borów Tucholskich.

Płesno to niewielka osada nad malowniczą rzeką Brdą, w pobliżu Jeziora Płesno i Jeziora Łąckiego. W osadzie Kokoszka znajduje się ścieżka ornitologiczno – przyrodnicza. Najdalej wysuniętą na północ częścią gminy jest osada Śluza, leżąca nad Jeziorem Śluza. W Funce mieści się duży ośrodek wypoczynkowy dla dzieci i młodzieży - Harcerskie Centrum Edukacji Ekologicznej, a w miejscowości Chociński Młyn utworzono Centrum Edukacji Przyrodniczej Parku Narodowego „Bory Tucholskie”.

Zdjęcie 7 – „Dąb Bartuś”

Zdjęcie 8 – Funki, Budynek Harcerskiego Centrum Edukacji Ekologicznej

Zdjęcie 9 – budynek Wiejskiego Domu Kultury w Swornegaciach

Nowy Dwór – Coidanki, Doręgowice i Moszczenica to sołectwa położone w zachodnio - południowej części gminy Chojnice. Sołectwo Doręgowice składa się z Doręgowic i Kamionki. Przez Moszczenicę przebiega linia kolejowa nr 203 Tczew – Kostrzyn, na której obsługiwane są pociągi towarowe i pasażerskie. Przez Doręgowice przebiega droga wojewódzka nr 212. W Doręgowicach znajduje się zabytkowa kapliczka, licząca ponad 110 lat. Kamionka to niewielka osada nad Jeziorem Zamarte. Jezioro to leży około 2 km od Coidanek i Doręgowic. Akwen otacza las mieszany.

Zdjęcie 12 – Jezioro Zamarte

Zdjęcie 11 – Moszczenica przystanek kolejowy

Zdjęcie 10 – Kapliczka w Doręgowicach

Sławęcín i Ogorzeliny to sołectwa położone w południowej części gminy Chojnice. Teren sołectwa Ogorzeliny obejmuje: Ogorzeliny Osiedle Słoneczne, Ogorzeliny, Melanowo i Melanówek. Przez Ogorzeliny przebiega obecnie nieczynny fragment linii kolejowej nr 281 Więcbork - Chojnice. W miejscowości znajduje się zabytkowy kościół pw. Krzyża Świętego oraz niewielki dwór z XIX w., obecnie dość zaniedbany, pełniący funkcję mieszkalną. Niedaleko Sławęcína i Melanówka, na granicy województw znajduje się najwyższe wzniesienie województwa kujawsko-pomorskiego – Czarna Góra (188,8 m n.p.m.).

Zdjęcie 13 – Wzniesienie Czarna Góra

Zdjęcie 14 – Kościół pw. Świętego Krzyża w Ogorzelinach

Zdjęcie 15 – Dworek w Ogorzelinach

Ostrowite, Nowe Ostrowite i Ciechocin to sołectwa znajdujące się w południowo - wschodniej części gminy Chojnice. Nowe Ostrowite dawniej było terenem państwowego gospodarstwa rolnego oraz częścią wsi Ostrowite. W miejscowości Ostrowite znajduje się zabytkowy kościół św. Jakuba Apostoła wybudowany w stylu gotyckim. W pobliżu znajduje się Jezioro Ostrowite. Okolice jeziora są miejscem zainteresowania badaczy archeologów. Znalaziono tam ślady kultury pomorskiej, wielbarskiej oraz kultury wczesnego średniowiecza. Wśród znalezisk znajdują się zarówno drobne przedmioty materialne jak i fragmenty budowli, a także groby. Ciechocin leży nad niewielkim Jeziorem Ciechocińskim. Głównym zabytkiem wsi jest kościół św. Marcina. W Nowym Ostrowitem funkcjonuje świetlica wiejska, w której organizowane są zajęcia plastyczne, ruchowe i muzyczne dla dzieci oraz zajęcia skierowane do seniorów. Świetlica zajmuje się także organizowaniem wycieczek, wyjazdów na basen i kręgle.

Zdjęcie 16 – Jezioro Ostrowite z lotu ptaka

Zdjęcie 17 – Kościół św. Marcina w Ciechocinie

Zdjęcie 18 – Ostrowite, kościół św. Jakuba Apostoła

Silno, Raclawki, Gockowice-Objezierze i Granowo to sołectwa zlokalizowane w południowo-wschodniej części gminy. Przez Silno i Raclawki przebiega czynna linia kolejowa 208 Działdowo-Chojnice. W Silnie działa Wiejski Dom Kultury, który organizuje głównie zajęcia muzyczne i plastyczne dla dzieci. Przy placówce, działalność prowadzi również koło teatralne, koło hafciarskie i lokalny zespół muzyczny. Obok znajduje się zabytkowa chata podcieniowa z XIX w. Raclawki i Granowo to niewielkie wsie, również położone w pobliżu linii kolejowej 208 oraz drogi wojewódzkiej nr 240. W Gockowicach odkryto cmentarzysko kultury pomorskiej i ślady osadnictwa z wczesnego średniowiecza.

Zdjęcie 19 – Chata podcieniowa w Silnie

Zdjęcie 20 – Raclawki, budynek dworca kolejowego

Zdjęcie 21 – Budynek Domu Kultury w Silnie

Lotyń i Nowa Cerkiew to sołectwa położone we wschodniej części Gminy Chojnice. W skład sołectwa Lotyń wchodzi miejscowości: Lotyń, Białe Błoto, Jakubowo, Nicponie, Sternowo. Sołectwo Nowa Cerkiew składa się z Nowej Cerkwi i Szlachetnej Nowej Cerkwi. W Nowej Cerkwi znajduje się zabytkowy kościół św. Marii Magdaleny z początku XX w. Na terenie wsi funkcjonuje szkoła podstawowa oraz świetlica wiejska, która mieści się obok boiska i placu zabaw. W świetlicy prowadzone są zajęcia plastyczne, muzyczne i taneczno-ruchowe oraz organizowane są wycieczki rowerowe, wyjazdy na basen i na kręgle. We wsi Lotyń również działa placówka świetlicy. Ponadto mieści się tam również zabytkowy dwór z XIX w. oraz przylegający do niego park. W miejscowości Białe Błoto nad Jeziorem Śpiewnik siedzibę ma Stacja Archeologiczna Uniwersytetu Łódzkiego, która jest bazą Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Stacja ma związek z badaniem Grodziska Raciąż oddalonym od stacji o około 2 km, położonym na półwyspie na Jeziorze Śpiewnik.

Zdjęcie 22 – Świetlica wiejska w Nowej Cerkwi

Zdjęcie 23 – Grodzisko Raciąż

Zdjęcie 24 – Grodzisko Raciąż, w tle Jezioro Śpiewnik

Zdjęcie 25 – Kościół Marii Magdaleny w Nowej Cerkwi

Pawłówko-Lipienice i Pawłowo to sołectwa położone w centralnej części Gminy Chojnice, na wschód od Chojnic. W Pawłowie znajduje się zabytkowy klasycystyczny pałac z XIX w., który jest w trakcie remontu. Za budynkiem rozpościera się park krajobrazowy z XIX w. oraz dwa stawy. W budynku miejscowej szkoły podstawowej znajduje się świetlica wiejska, w której organizowane są zajęcia dla dzieci, między innymi zajęcia kulinarne i muzyczne. W miejscowości działa także niepubliczne przedszkole „Akademia Maluszka”. Przez wieś przebiega droga wojewódzka nr 240. W Pawłówku zlokalizowane jest nowoczesne laboratorium AG-CEL, które zajmuje się wykonywaniem badań diagnostycznych materiałów budowlanych. Lipienice graniczą z miastem Chojnice, znajduje się tam największe w regionie centrum handlowe Brama Pomorza.

Zdjęcie 26 – Centrum handlowe w Lipienicach

Zdjęcie 27 – Pałac w Pawłowie - półkolista dobudówka

Zdjęcie 28 – Pałac w Pawłowie – widok od frontu

Angowice, Niezychowice, Chojnaty, Topole to sołectwa zlokalizowane w centralnej części Gminy Chojnice. W skład sołectwa Topole wchodzi: Topole, Karolewo i Władysławek. W Topolach zlokalizowane są zakłady produkcyjne i większe sklepy, między innymi fabryka dachówek Creaton, fabryka mebli Meblik czy salon łazienek Eurostandard. Ponadto największymi firmami są: Polcom, Fabryka Materacy Relax, zlokalizowane w sołectwie Topole. Osada Karolewo graniczy z miastem Chojnice. W Chojnatach znajduje się zaniedbany XIX w. dwór. Angowice to jedno z mniejszych sołectw. Znajduje się tam zabytkowa kapliczka z XIX w. oraz dzwonnica. Na terenie sołectwa, w lesie położony jest cmentarz z zabytkowymi XIX w. nagrobkami. We wsi działa niewielka świetlica wiejska, w której organizowane są zajęcia dla dzieci. Przez Niezychowice przebiega droga wojewódzka nr 212. W pobliżu znajduje się linia kolejowa nr 210 Chojnice – Runowo Pomorskie oraz linia nr 203 Tczew – Kostrzyn, jednak miejscowość nie ma ani jednego przystanku kolejowego. W Niezychowicach znajduje się szkoła podstawowa oraz zlokalizowany jest tam pałac z XIX w.

Zdjęcie 29 – Zbliżenie na pałac w Niezychowicach

Zdjęcie 30 – Pałac w Niezychowicach

Zdjęcie 31 – Zabytkowe groby na cmentarzu w Angowicach

Zdjęcie 32 – Cmentarz w Angowicach

Czartolomie-Jarcewo, Krojanty i Klawkowo to sołectwa położone w centralnej części gminy. W skład sołectwa Krojanty wchodzi miejscowość Krojanty i Krojanty Wybudowania. W Czartolomiu znajduje się zabytkowy dwór z końca XVIII w. Obecnie jest tam pensjonat, otacza go park dworski, w którym znajduje się staw i kilkusetletnie drzewa – niektóre z nich mają status pomnika przyrody. Niedaleko dworu zlokalizowany jest budynek z XVIII w. dawniej pełniący rolę spichlerza. W Krojantach mieści się XIX w. zabytkowy dwór, który został wyremontowany. Obecnie zlokalizowana jest w nim prywatna klinika rehabilitacyjna. W Krojantach znajduje się również zabytkowy neogotycki kościół. Przez wieś przebiega linia kolejowa nr 203 Tczew – Kostrzyn. W Jarcewie zlokalizowany jest odrestaurowany dwór z XIX w. Sołectwo Klawkowo graniczy z miastem Chojnice. Posiada nowoczesną świetlicę wiejską, która organizuje zajęcia dla dzieci.

Dysponuje również ofertą skierowaną do seniorów – spotkania lokalnego chóru czy warsztaty komputerowe. W Klawkowie mieści się firma zajmująca się dystrybucją wyrobów metalowych Presto Stal oraz Zakład Oczyszczania Miasta.

Zdjęcie 33 – XIX w. pałac w Jarcewie

Zdjęcie 34 – Dwór w Krojantach

Zdjęcie 35 – Czartolomie, budynek dawnego spichlerza

Zdjęcie 36 – Pałac w Czartolomiu

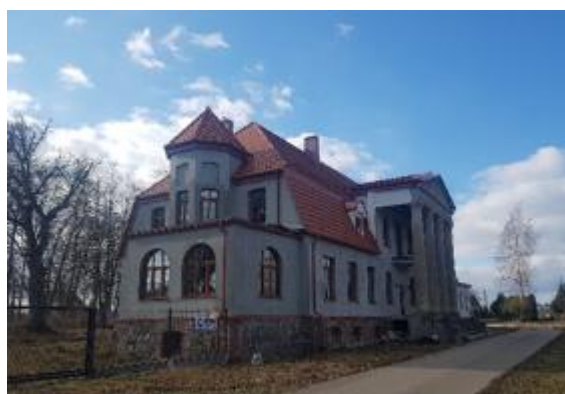
Zbeniny, Powałki, Kłodawa i Kruszka to sołectwa położone we wschodniej części gminy. Obszar sołectwa Kłodawa obejmuje miejscowości: Kłodawa, Kłodawa Leśnictwo, Kłodawka. Sołectwo Kruszka składa się z miejscowości: Kruszka, Jeziorki i Jasnowo. Przez wieś Zbeniny przebiega droga wojewódzka nr 235. W odległości niecałych 2 km znajduje się najbliższa stacja kolejowa Powałki, przynależąca do linii kolejowej nr 211 Chojnice – Kościerzyna. W Zbeninach znajdowały się ruiny XIX w. dworu. Dwór został zrekonstruowany, obecnie jest tam Dom Seniora. W Powwałkach w pobliżu stacji PKP ma powstać osiedle domów jednorodzinnych. W Kłodawie znajduje się szkoła podstawowa, do której chodzą także dzieci z okolicznych miejscowości – ze Zbenin, Powałek, Klosnowa i Krojant. Kłodawa i Kruszka posiadają świetlice wiejskie, w których organizowane są zajęcia dla dzieci i dorosłych. W Kruszcze mieści się dwór z końca XIX w., nieco zaniedbany, pełniący obecnie funkcje mieszkalne.

Zdjęcie 37 – Szkoła Podstawowa im. Przyjaciół Ziemi w Kłodawie

Zdjęcie 38 – Budynek świetlicy wiejskiej w Kruszcze

Zdjęcie 39 – Odnowiony dwór w Zbeninach

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do *przepisu* wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. ust. 1. pkt. 4) zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).*”

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Chojnice została przedstawiona za pomocą dwóch map: mapy uwarunkowań oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Mapa uwarunkowań jest analizą kluczowych uwarunkowań mających wpływ na kierunek rozwoju gminy. Przedstawia układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego, zasoby dziedzictwa historycznego i kulturowego, obszary wymagające ochrony oraz obszary występowania zagrożeń naturalnych.

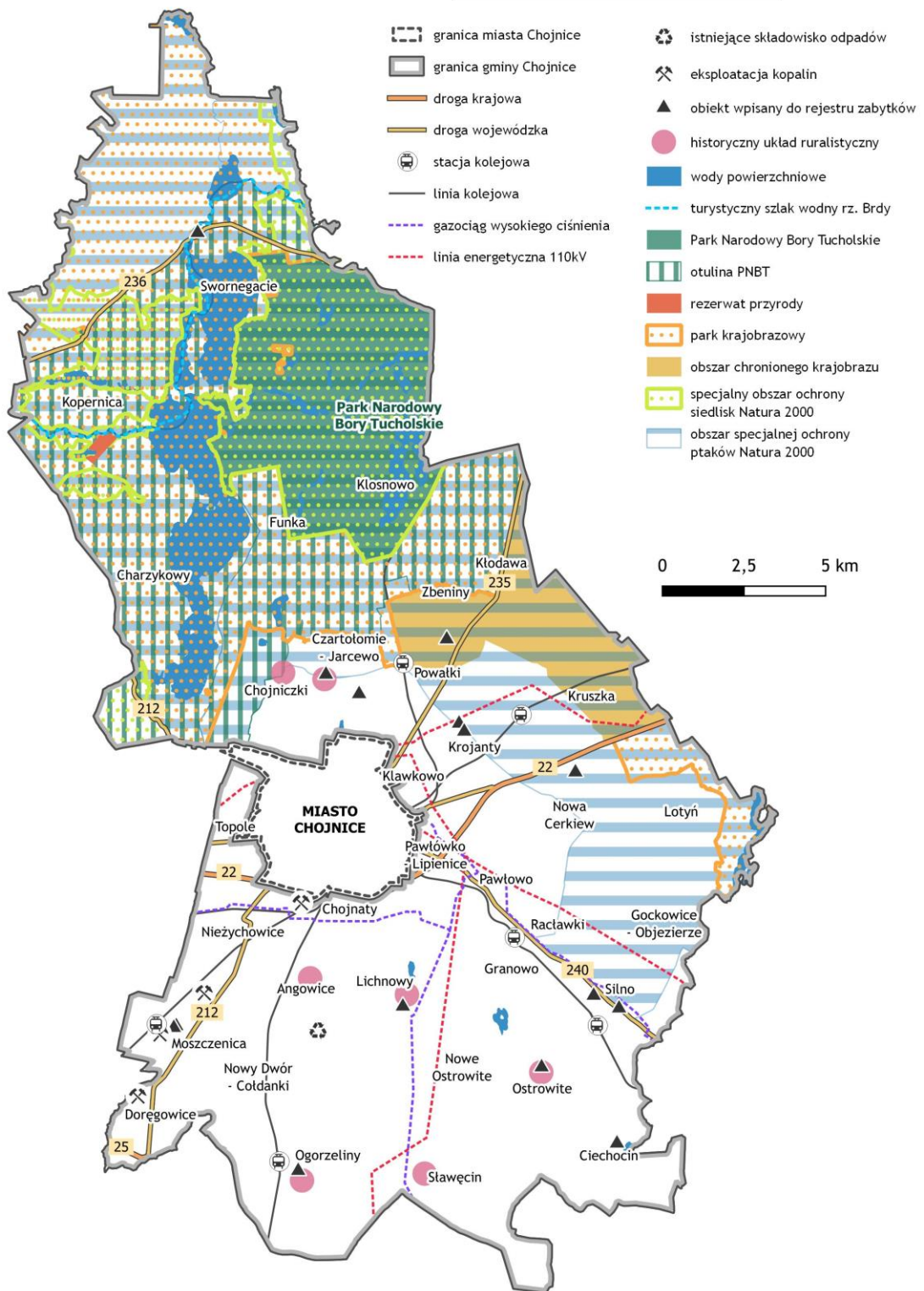
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia elementy struktury przestrzennej gminy obejmujące m. in. funkcje: mieszkaniową, usługową, przemysłową, rolniczą i przyrodniczą. Wskazuje ogólne kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, obszary problemowe oraz obszary z potencjałem rozwojowym o określonych funkcjach. Mapa ma charakter schematyczny i może przedstawiać projektowane kluczowe inwestycje, strefy aktywności gospodarczej, obszary doposażenia w infrastrukturę techniczną, obszary rewitalizacji.

Gmina znajduje się w obszarze aktywizacji rozwoju stymulowanego oddziaływaniem MOF Chojnice-Człuchów. Pierścieniowe położenie gminy Chojnice wokół miasta Chojnice na terenach o zróżnicowanym ukształtowaniu i pokryciu, objętych różnymi formami ochrony prawnej i innym stopniu zainwestowania i wyposażenia w infrastrukturę techniczną pozwala na wyodrębnienie następujących stref funkcjonalno-przestrzennych:

- A – strefa urbanizacji i rozwoju. Obszar korzystnie komunikacyjnie zlokalizowany z największą dostępnością sieci infrastruktury technicznej. W obrębie tej strefy występuje koncentracja działań inwestycyjnych, głównie tereny dla funkcji gospodarczych.
- B – strefa umiarkowanego rozwoju. Obszar o najlepiej rozwiniętej sieci osadniczej, z korzystnymi warunkami glebowymi. W strefie tej następuje rozwój budownictwa mieszkaniowego podtrzymującego charakter zwartej zabudowy wsi.

- C1 – strefa rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych. Obszar cenny przyrodniczo, intensywnie użytkowany dla potrzeb rekreacji. W strefie występuje duży nacisk inwestycyjny w kierunku zabudowy rekreacyjnej, w związku z czym obszar wymaga wprowadzenia ograniczeń zabudowy.
- C2 – strefa ochrony walorów środowiskowych. Obszar objęty prawnymi formami ochrony przyrody o wysokich walorach przyrodniczych oraz krajobrazowych i turystycznych. W strefie tej nie przewiduje się dalszego inwestowania, a obecne ośrodki turystyczne służą do obsługi turystyki rekreacyjnej o charakterze przyrodniczym.
- D – strefa rolno-leśna. Głównym kierunkiem działań obszaru powinno być gospodarcze wykorzystanie lasów oraz gruntów rolnych. Nowe tereny inwestycyjne ogranicza się do terenów funkcji mieszkaniowej i rekreacyjnej.

GMINA CHOJNICE - UWARUNKOWANIA

5. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372)”, który znajduje się w Art. 10e. ust. 3. ustawy o samorządzie gminnym.

Wnioski z diagnozy

Demografia

- Analiza demograficzna gminy Chojnice wskazuje na stopniowy wzrost liczby mieszkańców w latach 2010-2020. Liczba ludności wzrosła z 17 418 w 2010 r. do 19 498 w 2020 r., zatem nastąpił wzrost o 12%.
- Według prognoz demograficznych na lata 2022-2030 liczba ludności będzie wzrastać. W 2030 r. prognozuje się, że liczba ludności gminy będzie równa 21 604 osób.
- Przyrost naturalny spadał w ostatnich 3 latach, ale utrzymuje się na poziomie dodatnim. W 2020 r. wyniósł 3,1 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.
- Saldo migracji w latach 2016-2020 utrzymywało się na poziomie dodatnim, zatem więcej osób osiedla się w gminie niż z niej wyjeżdża, co należy uznać za pozytywne zjawisko. W 2020 r. saldo migracji na 1000 ludności wyniosło 6,9.
- Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2020 r. był o 0,6 pp. niższy w stosunku do 2016 r. Zwiększa się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Porównując lata 2016 i 2020 odnotowano wzrost o 2 pp. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem, w gminie Chojnice wynosił w 2020 r. 13,2% jest to jedna z niższych wartości dla gmin powiatu chojnickiego. Co pokazuje, że gminę Chojnice dotyka problem starzenia się społeczności lokalnej jednakże jest on niższy w porównaniu do innych gmin powiatu chojnickiego.

Edukacja

- Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w analizowanych latach wzrastał. W 2016 r. był równy 1,8% natomiast w 2020 r. 4,1%.
- Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wzrósł z 49,6% w 2016 r. do 57,2% w 2020 r., co daje wzrost o 7,6 pp.
- Współczynnik skolaryzacji netto w 2019 r. wynosił 73,4%. Była to najniższa wartość w porównaniu do pozostałych gmin w powiecie chojnickim, dla których wartość współczynnika była powyżej 90%. Co pokazuje, że dzieci z gminy uczęszczają do szkół zlokalizowanych w innych gminach, m.in. w mieście Chojnice.

- Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r. w gminie Chojnice były niższe niż wyniki w województwie pomorskim i powiecie chojnickim.
- Wydatki na oświatę i edukację w 2020 r. wyniosły 22,3% z ogólnej liczby wydatków budżetu, a więc zauważalnie mniej niż w roku 2016, gdzie wydatki na edukację wynosiły 28,1%.
- Liczba organizowanych imprez przez ośrodki kultury, ulegała wahaniom w analizowanym okresie. W 2019 r. zorganizowano 805 imprez, w których udział wzięło 30 715 osób. W 2020 r. liczba ta zmalała o 224, wpływ na to miała pandemia COVID-19 oraz związane z tym ograniczenia.

Pomoc społeczna

- Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zmalała blisko o połowę w latach 2015-2019. W 2015 r. liczba beneficjentów była równa 944, natomiast w 2019 r. wynosiła 504. Niewątpliwie jest to pozytywne zjawisko dla gminy. W porównaniu do powiatu chojnickiego (545) wartość ta jest niższa, natomiast w przypadku województwa pomorskiego, sytuacja wypada lepiej – 481 beneficjentów na 10 tys. mieszkańców.
- Liczba rodzin objętych pomocą społeczną spadła w 2020 r. o 21% w stosunku do roku 2016. W 2020 r. liczba rodzin pobierających świadczenia wynosiła 449, w 2016 r. było to 572 rodzin.
- Najczęstszymi przyczynami przyznania pomocy społecznej w 2020 r. w gminie Chojnice było ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie – jest to kolejno 183, 153 i 111 rodzin.
- Kwota udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy w 2020 r. wyniosła 1 282 322 zł, jest to 31% spadek, w stosunku do 2015 r.
- Liczba osób, którym udzielono zasiłki celowe, w roku 2017 r. wzrosła do 756, a kolejnych latach stopniowo spadała. W 2020 r. liczba osób, którym udzielono zasiłki celowe była równa 257. Tego rodzaju zasiłki udzielany jest przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, w przypadku gminy Chojnice w 2017 r. miało to związek z pokryciem wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego – nawałnicy, która objęła zasięgiem teren gminy. Liczba zasiłków okresowych i stałych, w analizowanym okresie utrzymywała się na podobnym poziomie.

Przedsiębiorczość i rynek pracy

- Według danych GUS, liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1000 ludności, w 2020 r. wynosiła 901, natomiast w 2016 r. zarejestrowano 780 podmiotów, co wskazuje na wzrost na przestrzeni 5 lat.
- W okresie 2016-2020 r. nastąpił wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów, przy jednoczesnym spadku liczby podmiotów wykreślonych w danym roku.

- W gminie Chojnice większym zmianom nie uległa liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W 2016 r. ich liczba była równa 40 w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W 2020 r. liczba ta wzrosła o 1, wskaźnik ten był wyższy w porównaniu do powiatu chojnickiego (34) i województwa pomorskiego (38).
- Pozytywnym zjawiskiem jest wzrost przedsiębiorczości, który objawia się w liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2015 r. wskaźnik ten wynosił 621 osób, zaś w 2020 r. było to już 730 osób, więc widać tu tendencję wzrostową (w analizowanym okresie wzrost wyniósł 18%). Jednakże wskaźnik dotyczący osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, jest jednym z niższych (11,9) w porównaniu do pozostałych gmin powiatu chojnickiego.
- Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Chojnice był równy 5,5% w 2020 r. Wartość ta była nieco wyższa niż średnia dla powiatu chojnickiego (5,4%) i województwa pomorskiego (4,0%), ale jedna z niższych w powiecie.
- W przypadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych w gminie, zauważono tendencję spadkową. W 2016 r. liczba bezrobotnych wyniosła 896 osób, zaś w 2019 r. była równa 582. W 2020 r. odnotowano wzrost liczby osób, o około 13% w stosunku do roku poprzedniego, na co wpływ miała pandemia COVID-19.

Infrastruktura i ochrona środowiska

- Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej na przestrzeni ostatnich 5 lat, utrzymuje się na podobnym poziomie 89,3%. Natomiast, w przypadku sieci kanalizacyjnej udział osób korzystających w ciągu ostatnich 5 lat wzrósł nieznacznie, o 0,5 pp. Obecnie z kanalizacji korzysta 66% mieszkańców gminy Chojnice.
- W gminie zlokalizowana jest sieć gazowa wysokiego i średniego ciśnienia. Gazyfikacja gminy opiera się na gazie ziemnym. W 2019 r. z sieci gazowej korzystało zaledwie 15,4% mieszkańców. Długość czynnej sieci wzrasta z roku na rok, w 2020 r. długość czynnej sieci ogółem w 2020 r. wynosiła 99 391 m. Obecnie realizowana jest rozbudowa sieci gazowej w ramach nowych przyłączy osób zainteresowanych. W ostatnich pięciu latach, liczba czynnych przyłączy do budynków wzrosła o ponad połowę, obecnie wynosi 1 031.
- Na terenie gminy Chojnice nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy, ani nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w tym zakresie odbywa się poprzez indywidualne kotłownie i systemy grzewcze, co ma znaczący wpływ na jakość powietrza w gminie.

- Zasilanie w energię elektryczną gminy Chojnice odbywa się ze stacji transformatorowych poprzez linie napowietrzne i kablowe. Widoczny jest wzrost liczby odbiorców indywidualnych energii elektrycznej, stan techniczny sieci można uznać za zadowalający. Na terenie gminy znajdują się dwa źródła odnawialne: Elektrownia Wiatrowa „Nowe Ostrowite” oraz Elektrownia Fotowoltaiczna „Chojnice I i II.
- Udział odpadów selektywnych w relacji do ogółu odpadów wzrósł. W 2017 r. wynosił 42,1%, zaś w 2020 r. 44,2%. Odsetek ten był najniższy w 2019 r. osiągając poziom 35,2%. Wartości te są wyższe w porównaniu do średniej dla powiatu chojnickiego.
- Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w 2020 wynosiły 7% w wydatkach ogółem. W 2020 r. najwięcej przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód.

Budżet gminy

- W latach 2016-2018 wydatki z budżetu przewyższały dochody. Od 2019 r. sytuacja ta uległa zmianie. W 2020 r. dochody były o ponad 56 mln wyższe niż wydatki.
- W latach 2016-2020 zauważalny jest wzrost dochodów na 1 mieszkańca. W 2020 r. dochody na jednego mieszkańca wyniosły 5 793 zł. Wysokość dochodów w gminie Chojnice była wyższa niż w przypadku miasta Chojnice.
- Największym źródłem dochodów były dochody własne wynoszące 67,3% wszystkich dochodów. Dotacje i subwencje wynosiły odpowiednio 20,3% i 12,5%.
- Wśród dochodów własnych gminy najwyższy udział stanowi podatek dochodowy od osób fizycznych.

Wnioski z badań społecznych

1. Mieszkańcy są bardzo zadowoleni z zamieszkiwania gminy Chojnice, blisko 95% oceniło pozytywnie gminę jako dobre miejsce do życia. Struktura odpowiedzi wskazuje na wysokie przywiązanie do miejsca, a wśród ankietowanych tylko niecałe 12% chciałoby zmienić miejsce zamieszkania w perspektywie najbliższych 5 lat.
2. Pozytywne oceny gminy znajdują potwierdzenie w ocenach aspektów dotyczących infrastruktury i oferty gminy Chojnice. Przeważający odsetek odpowiedzi bardzo dobrze/dobrze oznacza, że mieszkańcy są zadowoleni, a oferta gminy zaspokaja ich potrzeby. Szczególne znaczenie i wpływ na jakość życia ma poczucie bezpieczeństwa, które w gminie pozytywnie ocenia blisko 90% ankietowanych. Również dostępność placówek edukacyjnych, ścieżek rowerowych, obiektów usługowych i handlowych, a także miejsc spędzania wolnego czasu powoduje, że mieszkańcy są zadowoleni i nie chcą opuszczać gminy. Według

ankietowanych największym problemem w gminie jest słaba dostępność transportu publicznego oraz jakość dróg.

3. Blisko 90% badanych oceniło atrakcyjność turystyczną gminy pozytywnie. Jednakże przy wyborze kierunku rozwoju, według ankietowanych, władze powinny rozważyć możliwości związane z atrakcyjną ofertą spędzania czasu oraz silną gospodarką. Na otwarcie się na turystów wskazało tylko niecałe 10%. Struktura odpowiedzi wskazuje na klasyczny konflikt, który pojawia się w gminach, które w dużym stopniu opierają swój rozwój na turystyce. Rozwój w takich gminach powinien być zrównoważony, a władze powinny mieć na uwadze dostosowanie oferty i dostępności usług do potrzeb mieszkańców, przy jednoczesnej rozbudowie infrastruktury turystycznej, w szczególności w mniej turystycznych miejscowościach.
4. Mocne strony gminy Chojnice to przede wszystkim krajobraz, środowisko naturalne, atrakcyjność turystyczna i położenie geograficzne. Jako istotne zasoby naturalne w gminie wskazuje się przede wszystkim na Bory Tucholskie oraz liczne jeziora. Sołectwo Charzykowy z uwagi na obecność Jeziora Charzykowskiego, nazywane jest kolebką polskiego żeglarstwa, ponadto w miejscowości ma swoją siedzibę Park Narodowy „Bory Tucholskie”. Na atrakcyjność turystyczną gminy, oprócz bogactwa przyrodniczego, wpływ mają również produkty lokalne, obecność kultury kaszubskiej, czy możliwość uprawiania sportów wodnych i spływów kajakowych.
5. Jako słabe strony mieszkańcy wskazują kwestie infrastrukturalne – jakość dróg (23,2%), dostępność transportu publicznego (8,0%), ale także pomijanie sołectw w inwestycjach (14,3%), czyli brak podejścia partycypacyjnego i brak mechanizmów współzrządzenia.
6. Wyzwaniem w gminie, według 16,9% respondentów jest poprawa jakości dróg, nawiązanie dialogu z mieszkańcami (14,6%) i poszerzenie oferty czasu wolnego (10,8%). Mieszkańcy są zadowoleni za zamieszkiwania na terenie gminy Chojnice, jednakże mimo to powinno się kłaść szczególny nacisk na rozbudowę oferty kulturalnej i rozrywkowej, by mogli spędzać czas na terenie gminy, bez konieczności korzystania z oferty okolicznych miast. Istotne jest również włączenie społeczności w sprawy gminy i poznanie ich potrzeb.
7. Ponad połowa ankietowanych zauważa w gminie problem zaśmiecania okolicy, a także akty wandalizmu i niszczenia mienia publicznego. Na problemy te w dużej mierze może mieć wpływ nadmierny ruch turystyczny. Ponadto, 38% mieszkańców wskazuje, że problemem społecznym w gminie jest alkoholizm.
8. Ponad 30% badanych uważa, że ich głos i działania nie mają znaczenia i nie wpływają na otoczenie, a 38% uważa, że ich głos i działania są ważne, ale nie zawsze są w stanie zmienić

otoczenie. Dlatego też, istotne jest podjęcie działań przez samorząd, mających na celu włączenie i zaangażowanie społeczności lokalnej w sprawy związane z rozwojem gminy, oraz podjęcie dialogu z mieszkańcami, na co wskazało 14,6%.

9. Analizując sytuację gospodarstw domowych, można stwierdzić, że sytuacja materialna mieszkańców gminy Chojnice jest dobra, tylko około 9% żyje skromnie, pozostałe osoby żyją na średnim, dobrym bądź bardzo dobrym poziomie. Jako jeden z częściej wskazywanych kierunków, mieszkańcy wybierali silną gospodarkę. Mimo zadowolenia z życia i stosunkowo dobrej sytuacji materialnej respondentów, warto byłoby stworzyć dodatkowe miejsca pracy oraz postawić na rozwój i dywersyfikację lokalnego rynku pracy.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój gminy, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia gminy,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

S	Mocne strony	W	Słabe strony
Wzrastająca liczba ludności – wzrost w ostatniej dekadzie o około 12%, obecnie liczba ludności wynosi 19 498		Zmniejszający się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym – spadek o 2,3 pp. w ostatniej dekadzie, obecnie udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi 22,6%	
Utrzymujący się na poziomie dodatnim przyrost naturalny – w latach 2016-2020 wartość przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była dodatnia, obecnie wartość wskaźnika równa jest 3,1		Starzejące się społeczeństwo – wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym o 3,8 pp. w ostatniej dekadzie (obecnie 16,1%), problem ten zauważa również 31% ankietowanych	
Pozytywne tendencje związane z osiedlaniem się ludności – od ponad 5 lat, saldo migracji na 1000 osób jest dodatnie, w 2020 r jego wartość była równa 6,9, to o 0,6 więcej w stosunku do roku poprzedniego		Niewystraczająco rozwinięta oferta i usługi w zakresie opieki i ochrony zdrowia kierowane do seniorów, w stosunku do rosnących potrzeb	
Wysoki udział osób zadowolonych z zamieszkiwania gminy -blisko 95% pozytywnie ocenia gminę jako miejsce do życia, co świadczy o jej atrakcyjności		Niezaspokojenie potrzeb i oferty kierowanej do dzieci, związanych z rosnącymi aspiracjami, w szczególności w zakresie aktywnego spędzania czasu np. park linowy, ścianki wspinaczkowe	
Wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców – 89,2% ocenia dobrze lub bardzo dobrze poczucie bezpieczeństwa		Niższy w porównaniu do innych gmin współczynnik skolaryzacji netto – w 2019 r wartość współczynnika była równa 73,4%.	
Silne poczucie tożsamości regionalnej i lokalnej wśród mieszkańców i wysokie więzi społeczne		Niezadowolająca jakość nauczania i związane z tym niższe w porównaniu do powiatu i województwa wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r.	

<p>Kapitał ludzki, energiczna, zaangażowana, społeczność lokalna</p>	<p>Niewystarczająca promocja gminy oraz jej oferty, zabytków, kultury i potencjałów – istotne jest stworzenie oferty czasu wolnego, szeroka promocja oraz organizacja imprez masowych, markowych, cyklicznych</p>
<p>Silna potrzeba autonomii mieszkańców, utwierdzony model partycypacyjnego zarządzania gminą</p>	<p>Problem zaśmiecania gminy – ponad 55% zauważa ten problem, na który wpływ może mieć nadmierny ruch turystyczny</p>
<p>Bogactwo kultury lokalnej - kultura kaszubska i tradycje - północna część gminy Chojnice wchodzi w skład regionu kulturowego Kaszub</p>	<p>Niski stan i jakość dróg – jako słabą stroną ten aspekt wskazało 23,2% respondentów</p>
<p>Dostępność ścieżek rowerowych, ich promocja i stały rozwój – np. system szlaków rowerowych „Kaszubska Marszruta”</p>	<p>Słaba dostępność transportu publicznego oraz niewystarczająca liczba kursów, przy jednoczesnym niskim zapotrzebowaniu faktycznym w stosunku do deklarowanego, zmiana nawyków transportowych wśród mieszkańców</p>
<p>Bogactwo środowiska przyrodniczego (występowanie wszystkich możliwych form ochrony przyrody) – położenie w Borach Tucholskich, obecność Parku Narodowego oraz Światowego Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie”, Zaborski Park Krajobrazowy, liczne jeziora polodowcowe (m.in. Charzykowskie, Karsińskie, Łowne, Ostrowite, Płęšno)</p>	<p>Niedoposażenie placówek ochrony zdrowia, niewystarczająca współpraca pomiędzy placówkami POZ a opieką specjalistyczną, brak środków na wsparcie programów profilaktycznych</p>
<p>Potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji w szczególności w północnej części gminy – m.in. miejscowość Charzykowy będąca kolebką polskiego żeglarstwa oraz obecność jeziora Charzykowskiego oraz jeziora Karsińskiego, a także Szlak Brdy – szlak kajakowy</p>	<p>Problem z dostępem do Internetu, niewystarczająco rozwinięta sieć światłowodowa, problem wykluczenia cyfrowego (w szczególności wśród seniorów) - konieczność upowszechnienia bezpłatnego dostępu do bezprzewodowego Internetu oraz poprawy dostępności w szkołach</p>
<p>Czyste powietrze i stosunkowo dobra jakość środowiska przyrodniczego, na które wpływ ma ukształtowanie i rozległość obszaru oraz warunki naturalne</p>	
<p>Wysoki odsetek skanalizowania, mimo rozpiętości terytorialnej i posiadanej gęstości zaludnienia (43 os./km²) – 66% korzystających z kanalizacji w 2019 r.</p>	

O	Szanse	T	Zagrożenia
Przynależność do MOF Chojnice-Człuchów	Niepewna sytuacja na rynku pracy, będąca wynikiem pandemii SARS-CoV-2		
Bliskość miasta Chojnice jako ośrodka usługowo-handlowego i zapewniającego miejsca pracy	Peryferyjne położenie na terytorium województwa – mniejsza dostępność komunikacyjna i transportowa		
Przynależność gminy do LGD „Sandry Brdy” oraz LGR „Morenka”	Przekierowanie kierunków gospodarczych z uwagi na obecność terenów objętych formami ochrony przyrody		
Partnerstwo w ramach Rezerwatu Biosfery Bory Tucholskie	Drenaż mózgów – odpływ młodych, wykształconych mieszkańców do większych miast		
Obecność filii Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie gminy	Sterotypizacja gminy jako samorządu o niskim potencjale wzrostu jako podmiotu o pierścieniowym charakterze		
Dostępność środków zewnętrznych			

II Założenia planistyczne

7. Wizja i misja rozwoju

Wizja i misja w świetle przepisów to nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na umieszczenie tych zapisów jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych, a z drugiej natomiast odnosi się do wyzwań stojących przed gminą Chojnice i stojącej za nią idei przewodniej.

Zaprezentowane w niniejszym rozdziale misja i wizja rozwoju Gminy Chojnice definiują horyzont strategiczny, który wyznaczają aspiracje lokalnej społeczności i władz samorządowych. Misja i wizja przedstawiają ogólny obraz gminy w 2030 roku oraz wskazują wartości, które będą kluczowe dla podejmowanych przez samorząd działań, interwencji oraz wprowadzanych zmian.

Misją samorządu Gminy Chojnice do roku 2030 jest przede wszystkim ochrona bogactwa środowiska przyrodniczego, które stanowi o potencjale i atrakcyjności gminy. Kierowanie się i przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju pozwoli zarówno na ochronę środowiska naturalnego jak i zapewni poprawę w aspekcie jakości życia mieszkańców.

Misja samorządu Gminy Chojnice rozumiana jest jako cel nadrzędny. Przedstawiona misja odnosi się do dwóch wymiarów. Pierwszym z nich jest poprawa jakości życia w gminie Chojnice, a drugim ochrona środowiska naturalnego, przy jednoczesnym wykorzystaniu posiadanych zasobów do rozwoju gospodarki opartej przede wszystkim na potencjale turystycznym. Poniżej zaprezentowano treść misji.

Misja Gminy Chojnice

Gmina Chojnice chroni środowisko naturalne oraz zachowuje zasady zrównoważonego rozwoju, gwarantuje wysoką jakość życia mieszkańców, a także wykorzystuje znaczącą wartość potencjału turystycznego.

Wizja jest opisem pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej, w przypadku gminy Chojnice do 2030 roku. Element ten jest komplementarny z misją. Osiągnięcie i zrealizowanie misji bezpośrednio wiąże się z realną zmianą treściowo powiązaną z wizją.

Wizja gminy Chojnice ma jednoczyć wokół zawartych w niej idei, czyli wyobrażenia tego, jak będzie wyglądać i funkcjonować gmina w perspektywie roku 2030. Na wizję gminy Chojnice składa się kilka elementów, które nawiązują zarówno do treści wskazanych w misji, jak również kreują w dalszej części opracowania plany operacyjne w ramach kierunków działań.

Wizja Gminy Chojnice

W 2030 roku Gmina Chojnice będzie zapewniać mieszkańcom wysoki standard jakości życia w optymalnych warunkach ekologicznych. Stabilny i trwały wzrost gospodarczy, oparty na unikatowej ofercie turystycznej, będzie realizowany przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Mieszkańcy i ich organizacje będą się aktywnie angażować w działania na rzecz lokalnej wspólnoty.

Zaprezentowane w rozdziale misja i wizja stanowią pierwszy krok w procesie planowania strategicznego, którego logiczną i naturalną kontynuacją są opisane w kolejnych rozdziałach, konkretne cele strategiczne i kierunki działań.

Poziom strategiczny

8. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

Wyznaczone w rozdziale cele strategiczne odwołują się do obligatoryjnych wymiarów zaprezentowanych poniżej, które stanowią domeny planowania strategicznego.

Na potrzeby zbudowania kompleksowej interwencji planistycznej sformułowano sześć celów strategicznych. Zaprezentowane cele strategiczne z jednej strony budują ramy dla logiki zaplanowanej strategii rozwoju, a z drugiej są przyczynkiem do rozpoczęcia wdrażania tematycznego scenariusza rozwoju. Każdy z celów został przypisany do konkretnego, odpowiedniego wymiaru interwencji.

Wymiar gospodarczy	Cel strategiczny 1.	Budowa silnej gospodarki w Gminie Chojnice
Wymiar przestrzenny	Cel strategiczny 2.	Nowoczesna infrastruktura publiczna
	Cel strategiczny 3.	Przyjazna mieszkańcom przestrzeń publiczna
	Cel strategiczny 4.	Ochrona środowiska naturalnego
Wymiar społeczny	Cel strategiczny 5.	Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych
	Cel strategiczny 6.	Samorząd bliżej obywatela

Cel strategiczny 1.**Budowa silnej gospodarki w Gminie Chojnice**

Ogólna atrakcyjność turystyczna gminy Chojnice została oceniona pozytywnie przez blisko 90% mieszkańców. Walory krajobrazowe, położenie geograficzne, a także środowisko naturalne to kluczowe atuty gminy zauważane z perspektywy mieszkańców. Co więcej turystyka stanowi istotny rynek pracy dla znacznej części mieszkańców gminy. W przypadku miejscowości rolniczych, konieczne jest wzmacnianie funkcjonowania gospodarstw agroturystycznych w celu dywersyfikacji prowadzonej działalności rolniczej. Gmina posiada wiele potencjałów, które może wykorzystać do dalszego rozwoju. Wykorzystując potencjał turystyczny konieczne jest utrzymanie istniejącej infrastruktury. Dodatkowo, wyzwaniem stojącym przed samorządem gminy Chojnice jest poprawa bezpieczeństwa w ruchu rowerowym i wodnym. Samorząd powinien kłaść nacisk na promocję, kreowanie wizerunku gminy jako miejsca atrakcyjnego pod względem turystyki, jak również inwestycji, jednakże mając na uwadze ograniczenia i brak swobody gospodarczej, który wiąże się obecnością terenów objętych formami ochrony przyrody. Kierunek działań 1.1. wskazany w ramach tego celu stanowi jednocześnie obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy.

Cel strategiczny 2.**Nowoczesna infrastruktura publiczna**

Położenie, kształt i rozległość terytorialna gminy oraz presja osiedleńcza, determinują konieczność prowadzenia działań w zakresie poprawy skomunikowania całego obszaru gminy, jak również dostosowanie infrastruktury do oczekiwań mieszkańców. Jakość dróg oraz transport publiczny to dwa aspekty, które ocenione zostały najgorzej przez mieszkańców gminy Chojnice.

Odsetek osób korzystających z kanalizacji w gminie Chojnice, w porównaniu do pozostałych jednostek powiatu chojnickiego jest najniższy, na poziomie 66%. Rozbudowa, modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę oraz systemu kanalizacyjnego stanowi istotne wyzwanie dla gminy i odgrywa kluczowe znaczenie dla podniesienia jakości życia mieszkańców.

Cel strategiczny 3.**Przyjazna mieszkańcom przestrzeń publiczna**

Przestrzeń silnie wpływa na jakość życia mieszkańców. Jej estetyka, funkcjonalność oraz sposób zagospodarowania odgrywa znaczenie strategiczne. Chojnice będące gminą turystyczną, w szczególności powinny dbać o posiadane zasoby naturalne oraz rewitalizację i zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Cel strategiczny 4.

Ochrona środowiska naturalnego

Gmina Chojnice z uwagi na swoją specyfikę oraz występowanie licznych form ochrony przyrody, jako istotny cel zakłada poprawę stanu środowiska oraz adaptację do zmian klimatycznych, która zostanie zrealizowana poprzez działania związane z termomodernizacją budynków, modernizacją oświetlenia czy rozwijaniem systemu gospodarki odpadami. Odbiór odpadów komunalnych został pozytywnie oceniony, przez mieszkańców, z roku na rok wzrasta również ilość odpadów selektywnie zebranych z gospodarstw domowych, co wskazuje na świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. By zapewnić zrównoważony rozwój niezbędne są przedsięwzięcia mające na celu podnoszenie świadomości i edukację z zakresu ochrony środowiska i klimatu. Kierunek wskazany w ramach tego celu stanowi OSI kluczowy dla gminy.

Cel strategiczny 5.

Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych

Zachodzące procesy w gminie związane z osiedlaniem się i wzrostem liczby ludności, generują potrzebę stworzenia spójnych polityk publicznych, które realizowane będą przez samorząd lokalny. Cel strategiczny 5. koncentruje się na stronie usługowej i sferze aktywności po pracy. Oferta dostępna na terenie gminy Chojnice powinna być dostosowana do potrzeb mieszkańców, jak również turystów. Analizując negatywne tendencje demograficzne i sektor usług, gmina Chojnice powinna kłaść nacisk na rozwój polityki społecznej i prozdrowotnej, by być w stanie zaspokoić potrzeby starzejącej się społeczności lokalnej. W związku z tym, w gminie Chojnice, kluczowe jest wykreowanie konkretnych polityk publicznych: kulturalnej, senioralnej, społecznej i edukacyjnej.

Cel strategiczny 6.

Samorząd bliżej obywatela

Ważnym komponentem podejmowanych działań w wymiarze społecznym jest również strona obywatelska, sektor organizacji pozarządowych oraz budowanie więzi społecznych i wzmocnienie kapitału społecznego. Sprawne funkcjonowanie urzędu powinno opierać się na tworzeniu mechanizmów angażowania wszystkich mieszkańców oraz na dialogu przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii, a także możliwości zapewnienie realnej partycypacji mieszkańców w zaplanowanych procesach.

Poziom operacyjny

9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Poziom operacyjny został opracowany na bazie katalogu celów strategicznych, którym przyporządkowano czternaście kierunków działań, uzupełnionych o zakresy planowanych interwencji. Każde działanie zostało poprzedzone informacją wprowadzającą. Całość interwencji, układ celów-działań znajduje się na zbiorczym schemacie przedstawionym w kolejnym rozdziale

Cel strategiczny 1.

Budowa silnej gospodarki w Gminie Chojnice

Kierunek działania 1.1

Rozbudowa infrastruktury oraz kompleksowe zagospodarowanie szlaków turystycznych oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu rowerowym i wodnym

Dla Gminy Chojnice emblematiczny charakter ma Kaszubska Marszruta i przede wszystkim Park Narodowy „Bory Tucholskie”. Tym samym turystyka to kluczowy element budujący rozpoznawalność gminy, kreujący jej atrakcyjność osiedleńczą, ale również czynnik wpływający na rynek pracy. O ile turystyka to domena północnej części gminy, to należy podkreślić, że jej rozwój jest bardzo ważny dla całego obszaru. W przypadku rolniczych miejscowości istotne wydaje się wzmacnianie funkcjonowania agroturystyki jako elementu dywersyfikującego działalność rolniczą.

- Opracowanie kompleksowej dokumentacji projektowej dla małej infrastruktury turystycznej typu: wiaty, wiaty na ognisko, ławki, ławostoły, kosze na śmieci, stojaki na rowery, suszarki na kajaki, itp. która ujednoliciłaby całą infrastrukturę na terenie gminy
- Ujednolicenie i standaryzacja architektoniczna i graficzna nowopowstającej infrastruktury
- Budowa ścieżek rowerowych
- Wdrożenie systemu roweru turystycznego
- Budowa kładek rowerowych w Chocińskim Młynie i przy Strudze Siedmiu Jezior
- Budowa bezpiecznego przejścia rowerowego przez przejazd kolejowy na DW235 (na zielonym szlaku Kaszubskiej Marszruty) oraz wyznaczenie przejścia dla pieszych i rowerzystów na DW235, które łączyłoby zielony szlak z traktem rowerowo-pieszym z Krojant
- Przebudowa mostów w Kamionce i Kokoszce
- Budowa przystani/portu jachtowego w Swornegaciach
- Budowa parkingów w Chocińskim Młynie oraz Swornegaciach

- Budowa ścieżek edukacji przyrodniczej w Charzykowach i Swornegaciach
- Rozwijanie całorocznej oferty turystycznej, ograniczenie zjawiska sezonowości ruchu turystycznego
- Tworzenie nowych produktów turystycznych na bazie istniejącego dziedzictwa (zespoły parkowe, pałacowe, dworskie, dziedzictwo kosznajderii, bitwa pod Krojantami, wykopaliska archeologiczne)
- Zbudowanie spójnej sieci szlaków rowerowych obejmujących cały obszar gminy w sposób kompleksowy
- Powołanie stolicy kajakarstwa w Swornegaciach
- Podjęcie działań celem utworzenia szlaku żeglarskiego pomiędzy jeziorem Charzykowskim, a zbiornikiem Mylof (Brda)
- Rozwijanie agroturystyki, szczególnie w południowej części gminy
- Budowa amfiteatru w Charzykowach
- Wykorzystanie potencjału związanego z produktami regionalnymi oraz kuchnią lokalną

Cel strategiczny 1.

Budowa silnej gospodarki w Gminie Chojnice

Kierunek działania 1.2

Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Chojnice

Z punktu widzenia gospodarki i rynku pracy, należy podkreślić rangę opisaną już turystyki. Ponadto miasto Chojnice, które jest otoczone przez gminę stanowi miejsce pracy dla znaczącej części mieszkańców. Biorąc pod uwagę powyższe warto rozwijać i tworzyć strefy aktywności gospodarczej czego przykładem są funkcjonujące tereny Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Będąc świadomym ograniczeń kompetencyjnych gminy należy ukierunkować działania na podnoszenie jakości miejsc pracy i przyciąganie młodych mieszkańców gminy do powrotów po migracjach związanych chociażby z edukacją akademicką.

- Rozwijanie i promocja terenów Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej znajdujących się na terenie gminy Chojnice
- Kreowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych przewidzianych do realizacji funkcji przemysłowych czy usługowych
- Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie, w zakresie zachęt inwestycyjnych i podatkowych

- Wspieranie i animowanie współpracy na rzecz budowy innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy
- Skoordynowanie planowania przestrzennego w ramach MPZP w kontekście stymulowania lokalnej gospodarki
- Współpraca w zakresie wykorzystywania instrumentów stymulujących przedsiębiorczość i rynek pracy m.in. poprzez narzędzia ekonomii społecznej i solidarnej
- Współpraca z przedsiębiorcami i placówkami edukacyjnymi w kontekście przygotowywania merytorycznych kadr
- Wspieranie rolników i przetwórców rolnych oraz podniesienie konkurencyjności gospodarstw rolnych

Cel strategiczny 1.**Budowa silnej gospodarki w Gminie Chojnice****Kierunek działania 1.3****Wzmacnianie funkcji marketingowej Gminy Chojnice**

Działania ukierunkowane na gospodarkę poza już opisanymi, to również szeroko rozumiana promocja. Jest ona ważna z perspektywy atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. Ponadto należy zwrócić uwagę, że wizerunek gminy ma znaczenie w kontekście jakości życia i podnoszenia atrakcyjności osiedleńczej. Analizując dane historyczne oraz odnosząc się do prognoz, trend ten ma trwały zwyczajowy charakter, ażeby go utrzymać należy pieczołowicie budować korzystny, atrakcyjny wizerunek gminy.

- Wzmacnianie marki gminy Chojnice jako destynacji turystycznej
- Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych, ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej
- Prowadzenie działań w kierunku wprowadzenia dwujęzycznych nazw miejscowości, w języku kaszubskim jako pomocniczym
- Promocja turystyczna (ekoturystyka, agroturystyka)
- Udział w targach turystycznych
- Realizacja kampanii promocyjnej
- Budowanie marki gminy Chojnice jako ośrodka gospodarczego
- Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych, ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności gospodarczej
- Promocja gospodarcza m.in. promocja rolnictwa ekologicznego
- Udział w branżowych konferencjach i misjach gospodarczych

- Opracowanie odrębnego programu rozwoju turystyki w porozumieniu z branżą turystyczną
- Przyciągnięcie lub stworzenie markowej imprezy sportowej lub kulturalnej na teren gminy
- Wzmocnienie rangi istniejących produktów sportowych takich jak: Triathlon w Charzykowach, regaty żeglarskie w Charzykowach i Swornegaciach, regaty wioślarskie w Charzykowach, turnieje bałki kaszubskiej w Klawkowie czy turnieje walking futbolu w Charzykowach
- Wzmocnienie i promocja współpracy w ramach LGD i LGR

Cel strategiczny 2.

Nowoczesna infrastruktura publiczna

Kierunek działania 2.1

Poprawa jakości infrastruktury drogowej i jakości układu komunikacyjnego

Ze względu na rozległość terytorialną gminy jej aktywną rozbudowę i postępującą urbanizację należy podkreślić rolę i rangę modernizacji sieci drogowej. Presja osiedleńcza oraz rosnące oczekiwania mieszkańców generują duże potrzeby. Samorząd musi konsekwentnie realizować zaplanowane działania oraz działać na rzecz poprawy bezpieczeństwa. Ponadto należy zwrócić uwagę na rangę sieci dróg rowerowych, których znaczenie w coraz większym zakresie odnosi się do wymiaru komunikacyjnego, a nie tylko rekreacyjnego. W związku z tym, wyzwaniem jest objęcie miejscowości nie skomunikowanych systemem dróg rowerowych.

- Budowa, modernizacja i poprawa infrastruktury drogowej w zakresie dróg gminnych
- Współpraca z innymi zarządcami dróg w zakresie zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy Chojnice
- Współpraca z instytucjami zewnętrznymi w zakresie zwiększenia dostępności komunikacyjnej
- Budowa, modernizacja i przebudowa ciągów pieszych i pieszo-rowerowych
- Przebudowa, modernizacja i rozwój systemu oświetlenia ulicznego
- Poprawa bezpieczeństwa poprzez utworzenie pasów, spowalniaczy ruchu

Cel strategiczny 2.**Nowoczesna infrastruktura publiczna****Kierunek działania 2.2**

Kompleksowa modernizacja, przebudowa i rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę oraz systemu kanalizacyjnego

Gospodarka wodno-ściekowa to kosztochłonne wyzwanie, którego znaczenie wzrasta w dobie stałego wzrostu i rozwoju gminy. Warto podkreślić, że dostępność sieci jest standardem i podstawowym oczekiwaniem wystosowywanym przez mieszkańców, stąd też istotność podejmowanych działań ma kluczowe znaczenie. Warto również zwrócić uwagę na konieczność budowania gospodarki obiegu zamkniętego oraz retencjonowania wody.

- Przebudowa, rozbudowa i budowa sieci wodociągowej
- Przebudowa, rozbudowa i budowa sieci kanalizacyjnej
- Modernizacja, przebudowa, rozbudowa i budowa oczyszczalni ścieków
- Modernizacja, przebudowa, rozbudowa i budowa stacji uzdatniania wody
- Modernizacja, przebudowa, rozbudowa i budowa przepompowni ścieków
- Modernizacja, przebudowa, rozbudowa i budowa ujęć wody
- Budowa instalacji do zagospodarowania, przetwarzania osadów ściekowych
- Budowa kanalizacji deszczowej
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- Rozbudowa systemu związanego z retencjonowaniem wód opadowych

Cel strategiczny 3.**Przyjazna mieszkańcom przestrzeń publiczna****Kierunek działania 3.1**

Kreowanie wysokich standardów zagospodarowania przestrzeni publicznych w gminie

Kreowanie wysokich standardów zagospodarowania przestrzeni publicznych w gminie Chojnice ma wymiar i znaczenie aspiracyjne. Po pierwsze przestrzeń publiczna jej estetyka, funkcjonalność oraz jakość ma znaczenie strategiczne stąd też umocowanie zakresu opisywanej interwencji ma wymiar i poziom strategiczny. Po drugie Gmina Chojnice jako miejsce o turystycznych walorach musi dbać

o posiadane walory, te krajobrazowe i naturalne. Konsekwencją tego paradygmatu jest silne ukierunkowanie na aktywne oddziaływanie na przestrzeń publiczną, jej zagospodarowywanie zgodnie z najlepszymi standardami i dobrymi praktykami.

- Prowadzenie zintegrowanej polityki w ramach planowania przestrzennego i tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Chojnice
- Wykorzystywanie narzędzi polityki przestrzennej takich jak: uchwała krajobrazowa, park kulturowy jako forma ochrony krajobrazu, czy też narzędzia wynikające z ustawy o rewitalizacji
- Prowadzenie procesu kompleksowej rewitalizacji przestrzeni publicznych w gminie
- Utworzenie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy
- Wprowadzenie wspólnych standardów wizualnych i funkcjonalnych w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej
- Estetyzacja przestrzeni publicznych
- Zwiększenie obszaru zagospodarowanych/uporządkowanych terenów zielonych na terenie gminy, udostępnianych mieszkańcom i turystom
- Rozbudowanie terenów rekreacyjnych i spacerowych na terenie gminy
- Wdrażanie polityki dostępności przestrzeni publicznych w zakresie likwidacji barier architektonicznych w instytucjach i miejscach publicznych
- Ograniczenie zjawiska niekontrolowanej suburbanizacji poprzez prowadzenie procesów planistycznych
- Rozwijanie programu dofinansowania tworzenia ogródków jordanowskich
- Zagospodarowanie terenów na cele rekreacyjne i sportowe, poprawa standardów istniejącej infrastruktury
- Organizacja terenów rekreacyjnych takich jak plaże, zielone plaże itd.
- Zagospodarowanie kąpielisk nad jeziorami
- Organizacja wspólnotowych ogrodów kwiatowych bądź warzywnych w sąsiedztwie świetlic wiejskich lub innych miejsc centralnych, w poszczególnych miejscowościach

Cel strategiczny 4.

Ochrona środowiska naturalnego

Kierunek działania 4.1

Poprawa stanu środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatycznych

Poprawa stanu środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatycznych to wyzwanie stojące przed samorządem, obejmujące m.in. zmiany w zakresie infrastruktury, związane z termomodernizacją budynków, modernizacją oświetlenia czy rozwojem sieci gazowej i gospodarki odpadami. Ze względu na specyfikę obszaru, konieczne jest również zaplanowanie działań mających na celu ochronę terenów atrakcyjnych przyrodniczo oraz budowanie świadomości wśród mieszkańców w zakresie kryzysu klimatycznego oraz ich wpływu na stan środowiska.

- Działania na rzecz rozwoju sieci gazowej na terenie gminy Chojnice
- Organizacja wsparcia związanego z wymianą indywidualnych źródeł ciepła na ekologiczne
- Likwidacja azbestu
- Budowa nowych linii energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz kompleksowa modernizacja istniejącego oświetlenia zewnętrznego
- Montaż ogniw fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych
- Wsparcie działań mających na celu poprawę jakości powietrza
- Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej (termomodernizacja, wymiana źródeł ciepła na ekologiczne wraz z modernizacją instalacji c.o. i c.w.u., wymiana oświetlenia na led, montaż paneli fotowoltaicznych) - szkoły, domy kultury, świetlice i inne obiekty będące własnością publiczną
- Wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych
- Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania
- Prowadzenie działań informacyjnych z zakresu adaptacji do zmian klimatycznych
- Prowadzenie działań zgodnie z założeniami dokumentów dotyczących gospodarowania wodami
- Wzmocnienie udziału interesariuszy działających w przestrzeni miejskiej, w kontekście integracji działań adaptacyjnych
- Ochrona i odbudowa bioróżnorodności terenów atrakcyjnych przyrodniczo
- Inwentaryzacja przyrodnicza poszczególnych sołectw
- Współpraca z instytucjami zajmującymi się ochroną przyrody
- Podjęcie działań na rzecz odbudowy zdegradowanych ekosystemów
- Rozwijanie systemu gospodarki odpadami
- Prowadzenie działań edukacyjnych z zakresu segregacji śmieci oraz idei dotyczącej gospodarki obiegu zamkniętego

Cel strategiczny 5.

Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych

Kierunek działania 5.1

Dostosowana do potrzeb mieszkańców i turystów polityka kulturalna gminy

Mimo wysoko ocenianego zadowolenia z zamieszkiwania gminy Chojnice przez jej mieszkańców, istotne jest dostosowywanie oferty kulturalnej do stale zmieniających się i rosnących potrzeb, zarówno mieszkańców jak i turystów. Warto by, proponowana oferta była zróżnicowana i wynikała ze specyfiki i charakteru poszczególnych miejscowości. Oprócz różnorodności ofert i aktywności, ważne jest dostosowanie polityki kulturalnej do różnych grup odbiorców. W gminie Chojnice nacisk powinien być kładziony na rozwój oferty dedykowanej seniorom, dzieciom, ale również tworzenie wystarczająco atrakcyjnej oferty, która przyciąga młodych mieszkańców. Uzupełnienie oferty rozwijającej się na obszarach poszczególnych miejscowości, stanowić będą cykliczne imprezy masowe, które będą atrakcją dla mieszkańców oraz przyciągną turystów.

- Dostosowanie oferty kulturalnej i rozrywkowej do profilu i specyfiki poszczególnych miejscowości
- Wzmocnienie oferty kulturalnej i rekreacyjnej w świetlicach wiejskich, dostosowanie jej do oczekiwań różnych grup mieszkańców
- Rozwijanie i dostosowywanie spektrum oferty kulturalnej i rozrywkowej (darmowej oraz odpłatnej)
- Organizowanie wyjazdów na wydarzenia kulturalne (dofinansowania) i ofertę kulturalną wyższego rzędu (spektakle teatralne, muzyczne itp.)
- Promocja i organizacja wydarzeń artystycznych, literackich takich jak wieczorki poetyckie, spotkania autorskie z literatami
- Organizacja zajęć plastycznych, muzycznych, teatralnych czy tanecznych dla dzieci i młodzieży, w tym zakup niezbędnego wyposażenia
- Poszerzenie oferty zajęć i wydarzeń kulturalnych dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży
- Upowszechnianie dziedzictwa kulturowego Kaszub
- Utworzenie miejsc bibliotecznych typu bookcrossing

- Uzupełnienie oferty kulturalnej o duże imprezy masowe
- Uzupełnienie oferty kulturalnej o cyklicznie organizowane występy typu Stand up

Cel strategiczny 5.**Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych****Kierunek działania 5.2****Wysokiej jakości edukacja**

Miasto Chojnice, które jest otoczone przez gminę stanowi miejsce oferujące wysoką jakość nauczania oraz bogatszą ofertę edukacyjną z której korzystają mieszkańcy gminy Chojnice. Odzwierciedleniem tego jest wartość współczynnika skolaryzacji netto na poziomie 73,4%. Biorąc pod uwagę powyższe warto podjąć działania na rzecz poszerzenia oferty edukacyjnej wraz ze wdrażaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych.

- Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego
- Podjęcie starań na rzecz wydłużenia godzin otwarcia żłobka i przedszkola
- Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania
- Realizacja systemowych projektów edukacyjnych
- Dopuszczenie placówek oświatowych
- Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, szczególnie w obrębie: języków obcych, kompetencji kluczowych, przedsiębiorczości oraz kompetencji miękkich
- Propagowanie nauczania języka kaszubskiego w szkołach
- Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów wybitnie uzdolnionych, promowanie talentów
- Kontynuowanie programu dożywiania dzieci w szkołach, organizacja wsparcia dla wszystkich uczniów niezależnie od ich nominalnego statusu ekonomicznego
- Wyrównywanie szans i dostosowanie oferty do potrzeb dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami

Cel strategiczny 5.**Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych****Kierunek działania 5.3****Polityka społeczna i prozdrowotna**

Postępujące negatywne procesy demograficzne związane ze starzeniem społeczności lokalnej, determinują konieczność prowadzenia działań w zakresie wsparcia osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem, ze szczególnym wskazaniem na osoby starsze. Zaproponowane działania stanowią odpowiedź na potrzeby mieszkańców oraz postulaty podnoszenia jakości życia w gminie.

- Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych
- Stworzenie osobom starszym, niesamodzielnym i niepełnosprawnym warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej
- Tworzenie warunków do rozwoju zawodowego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu
- Prowadzenie aktywnych działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej
- Wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej w procesie włączania osób wykluczonych na rynek pracy
- Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju
- Zintegrowane działania profilaktyczne i edukacyjno- wychowawcze
- Organizacja wykładów profilaktycznych dotyczących chorób cywilizacyjnych
- Aktywne działania przeciwdziałające uzależnieniom, szczególnie związanym z nadużywaniem substancji psychoaktywnych
- Zwiększenie dostępności do usług służby zdrowia, w tym szczególnie do lekarzy specjalistów
- Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia
- Wprowadzenie systemu teleopieki dla seniorów
- Aktywizacja seniorów, organizacja aktywności społecznej (zajęcia, wyjazdy)

Cel strategiczny 5.

Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych

Kierunek działania 5.4

Ograniczanie wykluczenia komunikacyjnego

Z uwagi na rozległość terytorialną gminy, jej kształt oraz obecny proces urbanizacji, istotne z perspektywy mieszkańców jest zapewnienie dostępności komunikacyjnej, w szczególności w zakresie poprawy komunikacji międzygminnej. Mając na uwadze kwestie środowiskowe, rozwiązania transportowe, mające ograniczyć problem wykluczenia komunikacyjnego wśród mieszkańców gminy, powinny opierać się na zwiększeniu udziału pojazdów z napędem elektrycznym oraz promowaniem transportu publicznego jako ekologicznego środka lokomocji, mogącego znacząco wpłynąć na ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

- Promowanie transportu publicznego jako ekologicznego i efektywnego środka lokomocji
- Kontynuacja polityki organizowania linii komunikacyjnych na próbę w kontekście weryfikowania ich rentowności i realnego zapotrzebowania
- Przeprowadzenie audytu potrzeb komunikacyjnych wśród mieszkańców
- Zapewnienie większej ilości autobusów oraz dostosowania godzin ich kursowania
- Działania na rzecz poprawy komunikacji międzygminnej
- Wzmacnianie transportu intermodalnego
- Rozwijanie elektromobilności

Cel strategiczny 6.

Samorząd bliżej obywatela

Kierunek działania 6.1

Sprawny urząd

Dialog z mieszkańcami oraz umożliwienie partycypacji w procesach mających wpływ na rozwój gminy jest istotny w kontekście zarządzania gminą. Konieczne są działania mające na celu poprawę efektywności współpracy oraz możliwości dotarcia do mieszkańców za pomocą różnych sposobów, w szczególności za pośrednictwem Internetu. W celu poprawy skuteczności działania urzędu, warto wykorzystywać nowoczesne technologie, które umożliwią szybszą komunikację oraz stanowić będą znaczące ułatwienie i oszczędność czasu. Jednakże by zapewnić sprawne funkcjonowanie oraz wdrażać nowoczesne rozwiązania, konieczna jest poprawa w zakresie dostępności cyfrowej.

- Konsekwentne rozwijanie e-administracji i realizacja projektów z tym związanych
- Cyfryzacja zasobów gminnych
- Doposażenie sprzętowe Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych w kontekście świadczenia usług online oraz przygotowania do pracy w warunkach nadzwyczajnych

- Wzmocnienie kompetencji kadr i pracowników samorządowych poprzez systemy wsparcia szkoleniowego oraz działania motywacyjne
- Rozpowszechnienie/popularyzacja załatwiania spraw online wśród mieszkańców oraz pozostałych klientów
- Poprawianie efektywności współpracy między Urzędem Gminy, jednostkami oraz partnerami i instytucjami zewnętrznymi
- Intensyfikacja współpracy zagranicznej i partnerskiej gminy
- Wdrażanie nowych standardów i procedur mających na celu usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej
- Opracowanie i wdrożenie aplikacji mobilnej jako sposobu informowania mieszkańców gminy w nowoczesny sposób
- Poprawa procesu komunikowania się z mieszkańcami za pośrednictwem softysów
- Opracowanie nowego Biuletynu Informacji Publicznej wraz z wdrożeniem e-Uслуг

Cel strategiczny 6.

Samorząd bliżej obywatela

Kierunek działania 6.2

Poprawa dostępności cyfrowej

Problem stratyfikacji społecznej wynikający z wykluczenia cyfrowego widoczny jest zwłaszcza w gminach wiejskich, gdzie sieć i dostępność do Internetu jest niewystarczająco rozwinięta i wielu przypadkach ograniczona. Wykluczenie cyfrowe związane jest nie tylko z brakiem dostępu do Internetu, ale również brakiem umiejętności posługiwania się komputerem. Problem ten widoczny jest w szczególności wśród osób mniej zamożnych oraz w grupie seniorów. Postępująca urbanizacja jest jednym z czynników ułatwiających dostęp i dających możliwość korzystania z technik informatycznych i telekomunikacyjnych. Poprawa dostępności cyfrowej jest istotna, jednakże by w pełni umożliwić mieszkańcom korzystanie z Internetu konieczne jest również prowadzenie szkoleń w zakresie obsługi komputerów wśród osób zagrożonych wykluczeniem.

- Upowszechnienie bezpłatnego dostępu do bezprzewodowego Internetu (Hotspot) dla mieszkańców i turystów w miejscach użyteczności publicznej
- Działania na rzecz rozwoju sieci światłowodowej
- Lobbing na rzecz kompleksowego poprawiania dostępności cyfrowej na terenie całej gminy

Cel strategiczny 6.**Samorząd bliżej obywatela****Kierunek działania 6.3****Aktywne społeczeństwo obywatelskie**

Zgodnie z zaplanowaną misją mieszkańcy i ich organizacje będą aktywnie angażować się w działania na rzecz lokalnej wspólnoty. By móc zrealizować wskazane założenie konieczne jest wzmocnienie tożsamości lokalnej i pobudzanie aktywności społeczeństwa. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ostatnich pięciu latach w gminie utrzymuje się na stałym poziomie, dlatego też działania należy ukierunkować na wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i ich działalności oraz współpracy i integracji z sektorem publicznym i biznesowym. Osiągnięcie silnej wspólnoty lokalnej jest warunkowane wspieraniem inicjatyw społecznych.

- Wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego m.in. poprzez działania na rzecz zwiększania środków przeznaczanych na organizacje pozarządowe oraz outsourcing usług publicznych poprzez zlecenie zadań własnych organizacjom pozarządowym
- Działania na rzecz integracji środowisk lokalnych
- Kreowanie i szkolenie lokalnych liderów
- Wzmocnienie funkcji symbolicznych i tożsamości lokalnej mieszkańców
- Rozwijanie wolontariatu i wspieranie rozwoju kapitału społecznego oraz więzi międzypokoleniowych
- Animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym oraz biznesowym
- Animowanie inicjatyw z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) we współpracy z sektorem przedsiębiorstw
- Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych na terenie gminy takich jak OSP czy KGW (również doposażanie i rozwijanie współpracy)
- Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego, uczestnictwa w kulturze i kultywowanie tradycji
- Integracja mieszkańców poprzez uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach kulturalnych

- Rozwijanie wolontariatu i wspieranie rozwoju kapitału społecznego oraz więzi międzypokoleniowych
- Rozwijanie Funduszu Sołeckiego
- Zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców m.in. poprzez rozbudowę bazy sportowej, kształtowanie przestrzeni dla rekreacji oraz działania aktywizacyjne
- Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w siłowni zewnętrzne, zapewnienie instruktorów, modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej

10. Obszary strategicznej interwencji

OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r, poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. ust. 3.pkt. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).*”

Wymiar terytorialny polityki regionalnej województwa pomorskiego w perspektywie do 2030 r. będzie pozwalał wykorzystać potencjały całej sieci osadniczej województwa, poprzez wzmacnianie ośrodków wzrostu oraz wspieranie i włączanie w procesy rozwojowe obszarów o niższym poziomie rozwoju. Takie działania pozwolą na wyrównanie szans i przyczynią się do integracji i wzmacniania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

W *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030* podstawą do wyznaczenia obszarów funkcjonalnych na potrzeby określenia wymiaru terytorialnego strategii - jest polityka przestrzenna województwa, którą określa model struktury funkcjonalno-przestrzennej, wskazany poniżej. Uzupełnieniem tego modelu jest **krajowy wymiar polityki regionalnej**, który wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). Wśród OSI krajowych znajdują się obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. **Jednakże gmina Chojnice nie wpisuje się w żaden z tych obszarów.**

W dokumencie jakim jest *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego* przedstawiony został **model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa pomorskiego**, który tworzą:

- regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych
- zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych (w tym ich obszarów funkcjonalnych)
- ponadregionalne pasma rozwojowe których potencjał związany jest w szczególności z przebiegiem infrastruktury sieci TEN-T i TEN-E
- regionalne pasma rozwojowe związane z przebiegiem korytarzy infrastrukturalnych
- wielofunkcyjne strefy

Podział ten został uwzględniony również w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, podczas określania wymiaru terytorialnego strategii. W ramach ponadregionalnych pasm rozwojowych, wskazuje się na również na dwa regionalne pasma rozwojowe, które zostały wyróżnione osobno, w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

1. Miasto Chojnice w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego* określone zostało jako potencjalny ośrodek regionalny, który wraz z Człuchowem, tworzy **MOF Chojnice-Człuchów**. W skład wspomnianego MOFu wchodzi **gmina Chojnice**, dlatego wpisuje się ona w **zhierarchizowaną policentryczną sieć ośrodków osadniczych**.
2. Z uwagi na występujące liczne formy ochrony przyrody m.in. obszary chronionego krajobrazu czy parki krajobrazowe, gmina ta również wpisuje się w **regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych**.
3. Dodatkowo w ramach **wielofunkcyjnych stref**, Chojnice wpisują się w obszary o szczególnych walorach przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych, z uwagi na położenie na terenie Światowego Rezerwatu Biosfery Bory Tucholskie.

Przyjęte w *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030* mechanizmy realizacyjne mają na celu wsparcie całego obszaru województwa, by zapewnić rozwój trwały i zrównoważony. Na poziomie operacyjnym, jako **instrumenty terytorialne** do wykorzystania, wskazuje się:

- zintegrowane inwestycje terytorialne w miejskich obszarach funkcjonalnych;
- inne instrumenty terytorialne (skierowane do obszarów innych niż miejskie obszary funkcjonalne), negocjowanych z partnerskimi reprezentacjami danego obszaru funkcjonalnego;
- instrumenty identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrujące aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania.

Poniżej wskazano kluczowe interwencje (wraz z celami operacyjnymi w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, którym zostały przypisane) dla poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej, w które wpisuje się gmina Chojnice:

---

regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych

- ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni (CO 1.1.)
  - zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym (CO 1.1.)
  - redukcja presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko (CO 1.1.)
-

- doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania (CO 1.1.)
- zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego (CO 2.3.)
- poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów (CO3.3.)
- rozwój współpracy wszystkich interesariuszy w oparciu o modele zarządzania ruchem turystycznym (CO3.3.)

zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych

- adaptacja do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (CO1.1.)
- ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni (CO 1.1.)
- zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów (CO1.1.)
- zagospodarowanie odpadów medycznych i weterynaryjnych, a także innych niebezpiecznych (CO1.1.)
- zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym (CO1.1.)
- doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania (CO 1.1.)
- rozwój OZE, m.in. poprzez wzmocnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych (CO1.2.)
- poprawa jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach (CO 1.2.)
- kształtowanie współodpowiedzialności mieszkańców za ich stan zdrowia (CO 1.3.)
- intensyfikacja działań profilaktycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych i innych chorób zmiennych epidemiologicznie, w tym z wykorzystaniem potencjału pracodawców oraz NGO (CO 1.3.)
- rozwój usług e-zdrowia, w tym telemedycyny (CO 1.3.)
- dostosowanie zasobów organizacyjnych ochrony zdrowia i ich funkcji do rzeczywistych potrzeb (kadry, usługi, infrastruktura, sprzęt medyczny) (CO 1.3.)
- deinstytucjonalizacja usług zdrowotnych, zwłaszcza w psychiatrii i opiece długoterminowej (CO 1.3.)
- upowszechnianie opieki koordynowanej i środowiskowej oraz współdziałania opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych (CO 1.3.)
- rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili) (CO1.4.)
- poprawa dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej (CO2.1.)
- rozwój edukacji regionalnej i etnicznej (CO 2.1.)
- skuteczna i trwała integracja imigrantów, w tym poprzez działania z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej (CO 2.2.)
- zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego (CO2.3.)
- rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego (CO 2.3.)
- realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (CO 2.3)
- rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej) (CO2.4.)
- tabor niskoemisyjny, w tym zeroemisyjny (CO2.4.)
- taryfowa, biletowa i organizacyjna integracja transportu publicznego (CO2.4.)
- moderowanie popytu w indywidualnym transporcie samochodowym (CO2.4.)
- rozwój współdzielonych środków transportu (CO2.4.)
- kompleksowa oferta wsparcia sfery B+R oraz komercjalizacji rozwiązań B+R (CO3.1.)

- umiędzynarodowienie uczelni oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy uczelniami w regionie (CO3.1.)
- kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie) (CO3.1.)
- rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki (w szczególności ISP oraz branż kluczowych dla gospodarki regionu) (CO3.2.)
- poprawa dostępności i jakości oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3 (CO3.2.)
- poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów (CO 3.3.)

strefy wielofunkcyjne

- adaptacja do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (CO1.1.)
- ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni (CO1.1.)
- zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów (CO 1.1.)
- zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym (CO1.1.)
- doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania (CO 1.1.)
- redukcja presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko (CO1.1.)
- rozwój OZE, m.in. poprzez wzmacnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych (CO1.2.)
- poprawa jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach (CO1.2.)
- poprawa dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej (CO 2.1.)
- rozwój edukacji regionalnej i etnicznej (CO 2.1.)
- zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego (CO2.3.)
- rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego (CO2.3.)
- realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (CO 2.3)
- rozwój sieci dróg (CO2.4.)
- rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej) (CO2.4.)
- wzmacnianie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych (CO3.1.)
- kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie) (CO3.1.)
- rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki (w szczególności ISP oraz branż kluczowych dla gospodarki regionu) (CO 3.2.)
- poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów (CO3.3.)

Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań; zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Na podstawie powyższych przepisów zdefiniowano obszary strategicznej interwencji, kluczowe dla gminy, obejmujące dwa obszary. Pierwszym z jest rozbudowa infrastruktury oraz kompleksowe zagospodarowanie szlaków turystycznych oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu rowerowym i wodnym, które stanowią wyraźny potencjał i atut gminy. Drugim obszarem są szeroko rozumiane działania związane z poprawą stanu środowiska naturalnego i adaptacją do zmian klimatu.

	OSI kluczowe dla gminy	Zakres
1.	<p>Kierunek działania 1.1</p> <p>Rozbudowa infrastruktury oraz kompleksowe zagospodarowanie szlaków turystycznych oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu rowerowym i wodnym</p>	<p>Uszczegółowienie przedstawiono w rozdziale 9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych</p>
2.	<p>Kierunek działania 4.1</p> <p>Poprawa stanu środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatycznych</p>	

11. Schemat interwencji

Wymiary interwencji	Wymiar gospodarczy	Wymiar przestrzenny			Wymiar społeczny	
Cele strategiczne	1. Budowa silnej gospodarki w Gminie Chojnice	2. Nowoczesna infrastruktura publiczna	3. Przyjazna mieszkańcom przestrzeń publiczna	4. Ochrona środowiska naturalnego	5. Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych	6. Samorząd bliżej obywatela
Kierunki działań	1.1 Rozbudowa infrastruktury oraz kompleksowe zagospodarowanie szlaków turystycznych oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu rowerowym i wodnym*	2.1 Poprawa jakości infrastruktury drogowej i jakości układu komunikacyjnego	3.1 Kreowanie wysokich standardów zagospodarowania przestrzeni publicznych w gminie	4.1 Poprawa stanu środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatycznych*	5.1 Dostosowana do potrzeb mieszkańców i turystów polityka kulturalna gminy	6.1 Sprawny urząd
	1.2 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Chojnice	2.2 Kompleksowa modernizacja, przebudowa i rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę oraz systemu kanalizacyjnego			5.2 Wysokiej jakości edukacja	6.2 Poprawa dostępności cyfrowej
	1.3 Wzmacnianie funkcji marketingowej Gminy Chojnice			5.3 Polityka społeczna i prozdrowotna	6.3 Aktywne społeczeństwo obywatelskie	
			5.4 Ograniczanie wykluczenia komunikacyjnego			

* OSI dla gminy

12. Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 1. pkt. 3) *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników. Wskaźniki zostały przypisane do poszczególnych kierunków działań. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników corocznie zgodnie z zapisami rozdziału 13. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii. Analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji.

L.p.	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ¹	Tendencja	Źródło danych
1.	1.1 Rozbudowa infrastruktury oraz kompleksowe zagospodarowanie szlaków turystycznych oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu rowerowym i wodnym	Długość ścieżek rowerowych	82,2 km	90,0 km	wzrost	BDL GUS/UG Chojnice
2.	1.2 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Chojnice	Liczba przeprowadzonych działań promujących tereny Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w gminie	0	10	wzrost	UG Chojnice
3.	1.3 Wzmacnianie funkcji marketingowej Gminy Chojnice	Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych i informacyjnych w zakresie rozpoznawalności turystycznej	0	10	wzrost	UG Chojnice
4.	2.1 Poprawa jakości infrastruktury drogowej i jakości układu komunikacyjnego	Liczba utworzonych spowalniaczy ruchu	0	5	wzrost	UG Chojnice
5.	2.2 Kompleksowa modernizacja, przebudowa i rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę oraz systemu kanalizacyjnego	Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji	66%	70%	wzrost	UG Chojnice

¹ Wskazane wartości to wartości minimalne. W przypadku określenia niektórych wartości, podano wartość szacunkową – średnio 1 inicjatywa na rok.

L.p.	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ¹	Tendencja	Źródło danych
6.	3.1 Kreowanie wysokich standardów zagospodarowania przestrzeni publicznych w gminie	Liczba przestrzeni publicznych w gminie poddanych rewitalizacji	0	5	wzrost	UG Chojnice
7.	4.1 Poprawa stanu środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatycznych	Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	0	10	wzrost	UG Chojnice
8.	5.1 Dostosowana do potrzeb mieszkańców i turystów polityka kulturalna gminy	Liczba utworzonych miejsc bibliotecznych typu bookcrossing	0	1	wzrost	UG Chojnice
9.	5.2 Wysokiej jakości edukacja	Współczynnik skolaryzacji netto	73,4%	80%	wzrost	BDL GUS
10.	5.3 Polityka społeczna i prozdrowotna	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej	0	10	wzrost	UG Chojnice
11.	5.4 Ograniczanie wykluczenia komunikacyjnego	Przeprowadzenie audytu potrzeb komunikacyjnych wśród mieszkańców	0	1	wzrost	UG Chojnice
12.	6.1 Sprawny urząd	Opracowanie i wdrożenie aplikacji mobilnej dla mieszkańców	0	1	wzrost	UG Chojnice
13.	6.2 Poprawa dostępności cyfrowej	Liczba utworzonych punktów bezpłatnego dostępu do bezprzewodowego Internetu (Hotspot)	0	10	wzrost	UG Chojnice
14.	6.3 Aktywne społeczeństwo obywatelskie	Liczba przeprowadzonych działań na rzecz integracji środowisk lokalnych	0	10	wzrost	UG Chojnice

III Wdrażanie

13. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu *Art. 10e. ust. 1. pkt. 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Realizacja strategii

- Przygotowanie projektu – Wójt Gminy Chojnice przy współpracy struktur Urzędu Gminy w Chojnicach, w uzgodnieniu z Radą Gminy (zmiany zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców).
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Wójt Gminy Chojnice przy współpracy struktur Urzędu Gminy w Chojnicach i instytucji samorządowych.
- Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingsowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Wójt Gminy Chojnice.
- Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Gminy w Chojnicach oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Zatwierdzanie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Gminy w Chojnicach, Rada Gminy.
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Wójt Gminy Chojnice, Rada Gminy.
- Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Wójt Gminy Chojnice, przy współpracy struktur Urzędu Gminy w Chojnicach wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Gminy.

Procedura monitorowania

- Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji.
- Monitoringu podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale 12. Rezultaty planowanych działań.
- Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2025 (ewaluacja on-going) i 2030 roku (ewaluacja ex-post).
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- Ewaluacje (szczególnie ta o charakterze on-going) mają na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji).
- Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Gminy przez Wójta Gminy Chojnice wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2021-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy Chojnice.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2025 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Wójta Gminy Chojnice we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy w Chojnicach, które przedstawiają ją do przyjęcia Radzie Gminy.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
  - Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
  - Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
  - Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom.
  - W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej jedno odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
  - Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.
-

14. Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu *Art. 10e. ust. 1. pkt. 9) ramy finansowe i źródła finansowania* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2021-2030, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu województwa pomorskiego,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- środki budżetu państwa,
- inne środki publiczne.

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Analizując ramy finansowe, posłużono się sumą wydatków majątkowych inwestycyjnych poniesionych w ostatnich pięciu latach – 2015-2019. Średnia wartość rocznych wydatków wyniosła 13 578 994,00 zł, co w przeliczeniu na 10 lat obowiązywania strategii daje wartość 1 35 789 940,00 zł. Jednakże wartość ta jest jedynie szacunkowa, obarczona dużym błędem, z uwagi na dynamicznie zmieniające się uwarunkowania ekonomiczne.

15. Ewaluacja ex-ante

Nowelizacja przepisów spowodowała, że w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym znalazły się szczegółowe regulacje dotyczące sporządzania dokumentu strategii rozwoju gminy. Zmiany w przepisach wskazują wytyczne merytoryczne oraz obligatoryjne rozdziały dla strategii, a także wskazują na konieczność przeprowadzenia ewaluacji ex-ante. Ewaluacja ex-ante jest jednym z trzech typów ewaluacji, która prowadzona jest na etapie poprzedzającym wdrażanie strategii rozwoju. Wśród podstawowych kryteriów ewaluacji wskazuje się na: **trafność, skuteczność, efektywność** oraz **spójność**.

W zakresie trafności, analiza dotyczy adekwatności przewidzianych celów względem problemów i wyzwań, które zidentyfikowano w gminie. Skuteczność analizowana jest pod kątem tego, czy zaproponowane działania zostały prawidłowo dobrane pod względem realizacji celów. Kolejnym kryterium jest przewidywana efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań. Ostatnim z kryteriów jest spójność zarówno wewnętrzna (między wymiarami, celami i działaniami) jak i spójność zewnętrzna związana z komplementarnością z dokumentami wyższego rzędu.

Z przeprowadzonej ewaluacji ex-ante wynika, że zaproponowane cele oraz kierunki działania, przedstawione w podziale na trzy wymiary: społeczny, gospodarczy i środowiskowy, zostały **trafnie** dobrane i są adekwatne do zidentyfikowanych problemów oraz wyzwań stawianych przed gminą. **Cel strategiczny 1. Budowa silnej gospodarki** w Gminie Chojnice wskazany w odniesieniu do wymiaru gospodarczego, opiera się na wykorzystaniu potencjału, który posiada gmina oraz poprawie w zakresie niewystarczającej promocji gminy jako ciekawej destynacji turystycznej, jak i miejsca o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej. Obecna sytuacja oraz niepewność związana ze skutkami pandemii COVID-19, stanowią uzasadnienie dla zaproponowanych działań dotyczących stymulowania lokalnej gospodarki, wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej i funkcji marketingowej.

Zasadność interwencji w wymiarze przestrzennym, w ramach wskazanych celów: **Nowoczesna infrastruktura publiczna, Przyjazna mieszkańcom przestrzeń publiczna i Ochrona środowiska naturalnego**, wynika zarówno z potrzeb społeczności lokalnej jak i specyfiki obszaru związanej z koniecznością ochrony bogactwa środowiska naturalnego, będącej znaczącym potencjałem i elementem mającym wpływ zarówno na mieszkańców jak i na lokalną gospodarkę. Mieszkańcy zauważają problem związany z niedostatecznie rozwiniętą siecią kanalizacyjną i niezadowalającym stanem dróg. Poprawa w zakresie infrastruktury i zagospodarowania przestrzeni publicznych znacząco przyczyni się do oczekiwanej zmiany w zakresie wzrostu jakości życia miejscowej ludności. Środowisko naturalne i bogactwo obszarów objętych ochroną, stanowią ważny zasób i potencjał gminy, który

buduje jego atrakcyjność turystyczną, dlatego też działania na rzecz poprawy jakości i stanu środowiska oraz jego ochrony są uzasadnione.

Wśród problemów widocznych w gminie Chojnice, można wskazać na starzenie się społeczności lokalnej, które wiąże się z koniecznością dostosowania oferowanych w gminie usług do potrzeb tej grupy. Ponadto, gmina odnotowuje wzrastającą liczbę ludności. Postępująca urbanizacja wiąże się z potrzebą rozbudowy oferty oraz zapewnieniem wyższej jakości oraz różnorodności oferowanych usług, które będą odpowiadać rosnącym aspiracjom mieszkańców oraz będą atrakcyjne również dla turystów. Najniższy w powiecie współczynnik skolaryzacji oraz nieznaczne zmiany w zakresie wzrostu odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym i opieką żłobkową determinują konieczność realizacji przedsięwzięć mających na celu podniesienie jakości nauczania i poszerzenia oferty edukacyjnej. Wystąpienie pandemii COVID-19 w pierwszym kwartale 2020 r. skierowało uwagę i uświadomiło samorządom wartość i rolę, jaką odgrywa cyfryzacja i wykorzystanie technologii informatycznych. W związku z tym warto byłoby podjąć działania mające na celu poprawę dostępności cyfrowej, ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego jak również usprawnienia funkcjonowania administracji, wykorzystując nowoczesne technologie i środki przekazu. Zdefiniowane w ramach **Celu strategicznego 5. Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych** i **Celu strategicznego 6. Samorząd bliżej obywatela**, kierunki działań, przyczynią się do poprawy wskazanych kwestii.

Opracowując strategię rozwoju gminy Chojnice, stworzono katalog wskaźników, które zostały przypisane do wyodrębnionych w dokumencie kierunków działania, których coroczny monitoring pozwoli na weryfikację i analizę **skuteczności** oraz pomiar poziomu **efektywności** realizacji przyjętych założeń. Możliwość efektywnej i skutecznego wdrażania strategii potwierdzają również wskazane źródła finansowania oraz oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia, będące jednocześnie obowiązkowym elementem strategii, wskazanym w ustawie o samorządzie gminnym. Kierując się koniecznością zapewnienia efektywnej realizacji strategii, wśród zaplanowanych projektów wybrano te najbardziej potrzebne z perspektywy zidentyfikowanych wyzwań i problemów oraz potrzeb mieszkańców.

Strategia rozwoju gminy Chojnice wykazuje **spójność** wewnętrzną jak i zewnętrzną. Zaproponowana logika interwencji została przedstawiona z uwzględnieniem trzech wymiarów: gospodarczego, przestrzennego i społecznego. W ramach każdej z domem planowania strategicznego, wskazano cele strategiczne, które uszczegóławiają kierunki działań. W rozdziale *Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych*, przedstawiono zakres planowanej interwencji w ramach poszczególnych kierunków. Wskazanie zakresu interwencji pokazuje, że zaplanowane kierunki nie wykazują sprzeczności pomiędzy sobą, a zaplanowane działania nie powtarzają się ani nie nakładają

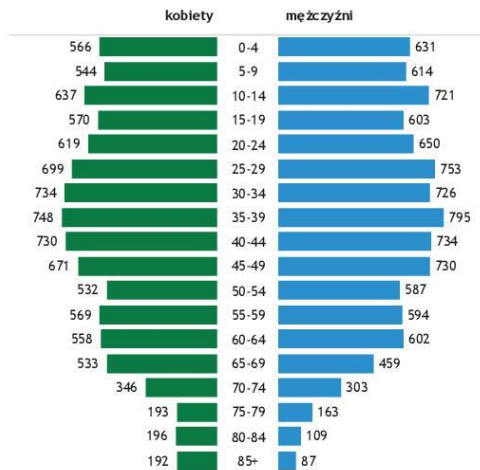
na siebie, tylko wykazują spójność wewnętrzną i uzupełniają się wzajemnie, jednocześnie odnosząc się do kluczowych wartości rozwoju gminy wskazanych w misji. Ponadto, dokument wykazuje spójność i jest komplementarny z zapisami wyższego rzędu, w szczególności ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, której zapisy przywołuje, wskazując wyodrębnione w niej cele oraz odnosząc się do obszarów strategicznej interwencji, właściwych dla gminy Chojnice.

Podsumowując można stwierdzić, że Strategia Rozwoju Gminy Chojnice została przygotowana poprawnie, właściwie definiując politykę rozwoju gminy w perspektywie 2030 roku. Przedstawiona logika interwencji jest efektem partycypacji różnych grup interesariuszy i znajduje odzwierciedlenie w zidentyfikowanych na etapie diagnostycznym problemach, potrzebach mieszkańców oraz potencjałach i wyzwaniach z którymi gmina będzie musiała się zmierzyć w najbliższych latach.

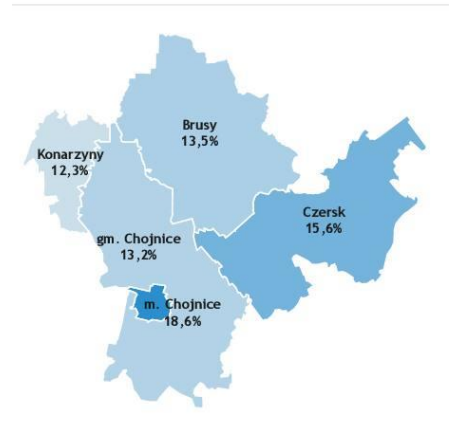
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

- DEMOGRAFIA -

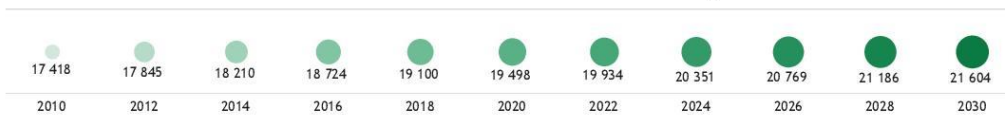
Piramida wieku i płci (2020 r.) ¹

Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem (2020 r.) ¹

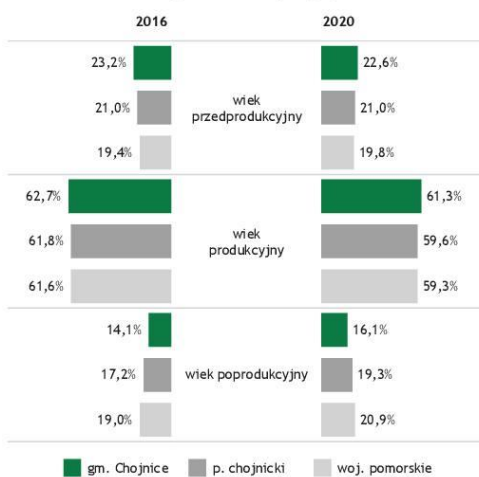

Stan ludności ¹

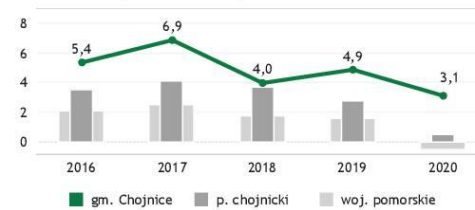

Prognoza ludności ²

Ludność wg ekonomicznych grup wieku ¹

Przyrost naturalny na 1000 ludności ¹

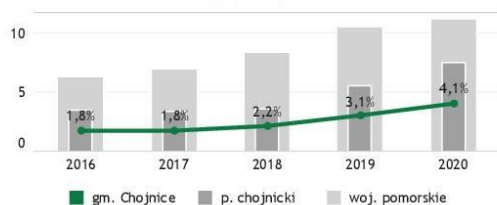
Saldo migracji na 1000 ludności ¹

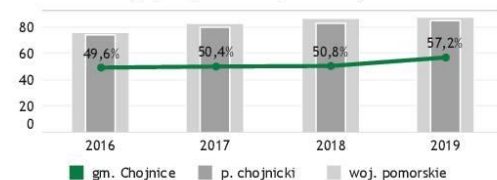
źródło danych:
¹ GUS BDL (2010-2020)
² Opracowanie własne

- EDUKACJA I KULTURA -

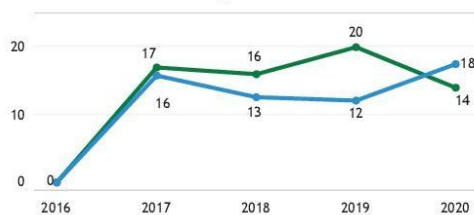
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ¹

Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym ¹

Biblioteki publiczne ¹

■ Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności
■ Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach

Imprezy organizowane przez ośrodki kultury ¹

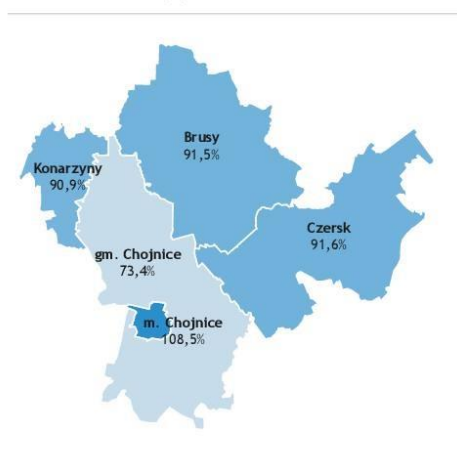
Uczestnicy imprez
5 000 ██████████ 35 000

źródło danych:

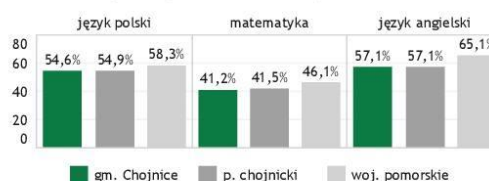
¹ GUS BDL (2016-2020)

² <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

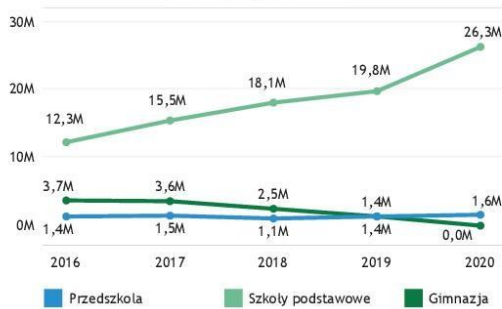
Współczynnik skolaryzacji netto - szkoły podstawowe (2019 r.) ¹

Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2021 r.) ²

Wydatki budżetu gminy [mln zł] ¹
- oświata i wychowanie -

- udział w wydatkach ogółem -

- POMOC SPOŁECZNA -

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności (2019 r.)¹

Kwota udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy [mln zł]²

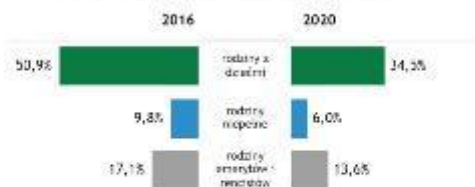
Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń²

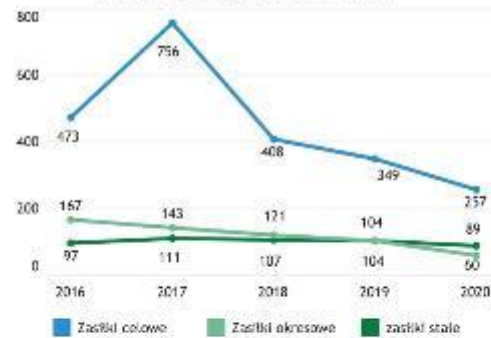
Rodziny objęte pomocą społeczną²

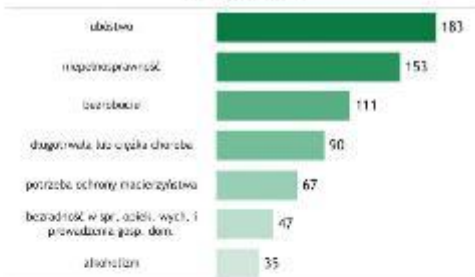
Struktura rodzin objętych pomocą społeczną²

Liczba osób, którym udzielono zasiłki²

Główne przyczyny przyznania pomocy (2020 r.)² - liczba rodzin

Kwota udzielonych świadczeń na zasiłki [tys. zł]²

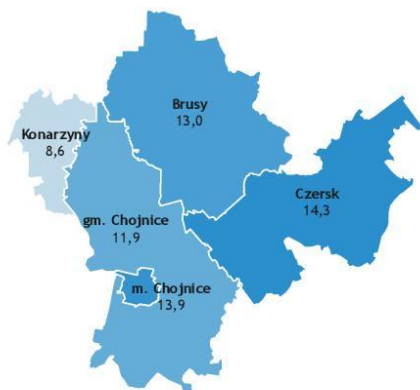
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

² Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnicach

- PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ -

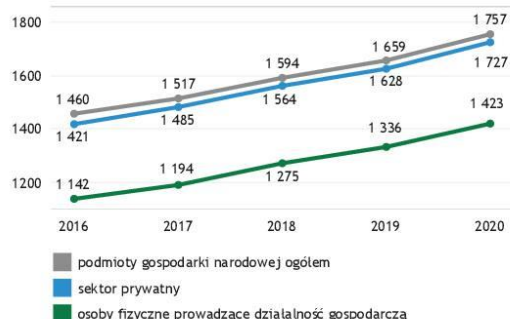
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym (2020 r.)¹

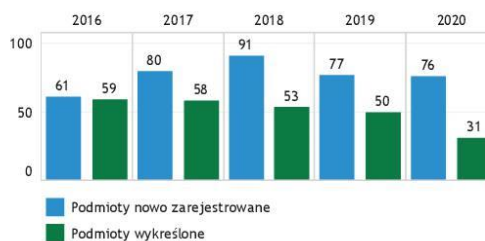
Podmioty wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 [2020 r.]¹

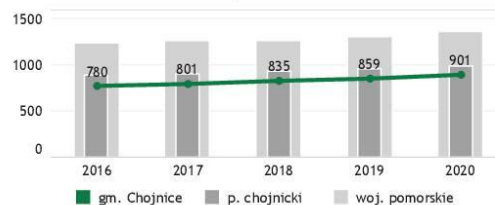
Liczba podmiotów gospodarczych¹

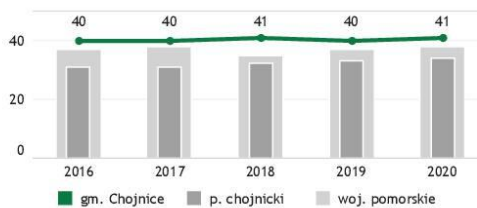
Podmioty nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności¹

Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności¹

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności¹

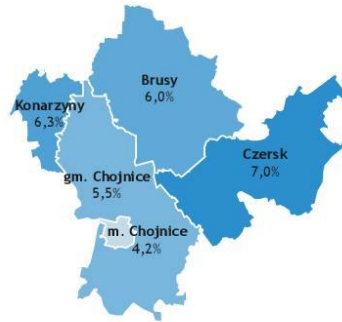
¹ Źródło danych: GUS BDL (2016-2020)

- RYNEK PRACY -

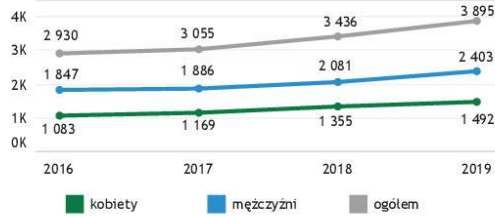
Pracujący
na 1000 ludności (2020 r.)¹

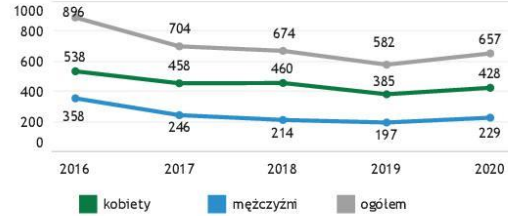
Udział bezrobotnych
w liczbie osób w wieku produkcyjnym (2020 r.)¹

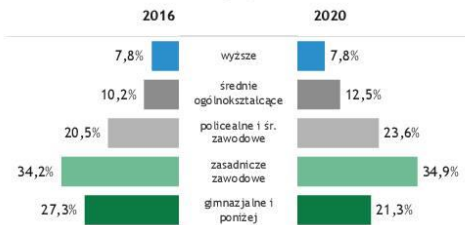
Liczba osób pracujących¹

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych²

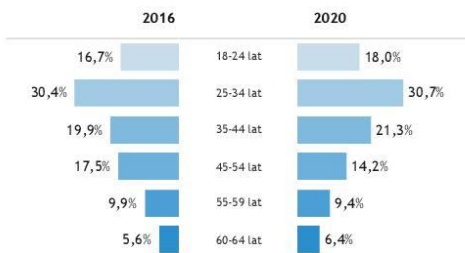
Bezrobotni wg wykształcenia²

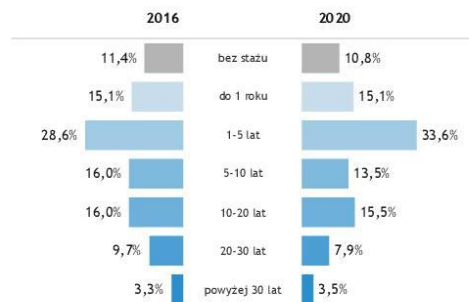
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy²

Bezrobotni wg wieku²

Bezrobotni wg stażu pracy²

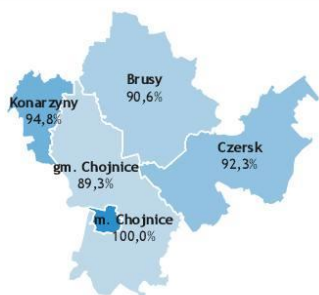
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

² Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach

- INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA -

Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej (2019 r.)¹

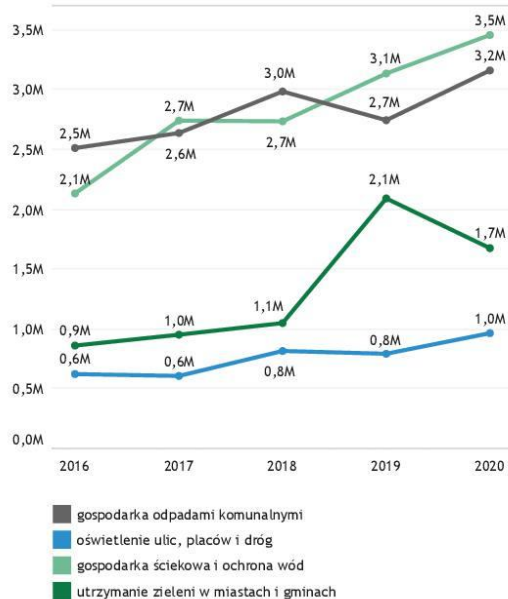
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (2019 r.)¹

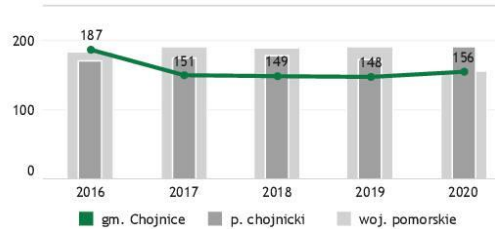
Udział ludności korzystającej z sieci gazowej (2019 r.)¹

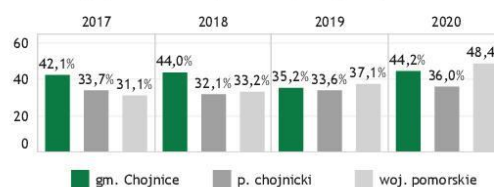
Wydatki budżetu miasta [mln zł]¹
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska -

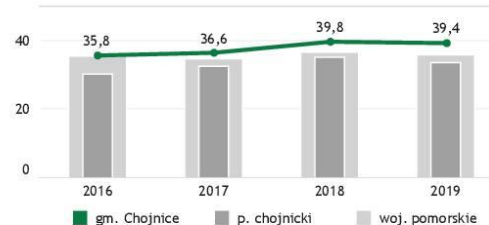
Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg]¹

Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów¹

Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego [m³]¹

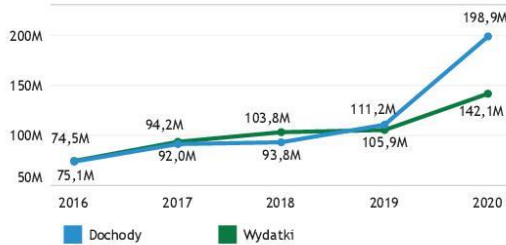
- udział w wydatkach ogółem -

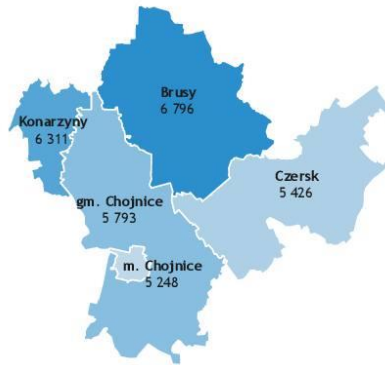
źródło danych:
¹ GUS BDL (2016-2020)

- FINANSE SAMORZĄDOWE -

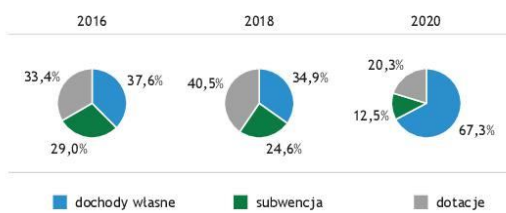
Dochody i wydatki miasta [mln zł] ¹

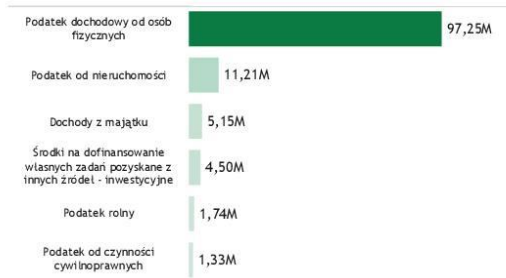
Dochody gminy na 1 mieszkańca (2019 r.) ¹

Źródła dochodów [mln zł] ¹

Dochody własne (2020 r.) [mln zł] ¹
- wybrane źródła -

Wskaźniki oceny finansowej gminy ²

źródło danych:
¹ GUS BDL (2016-2020)
² Ministerstwo Finansów

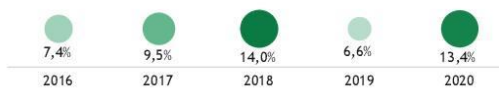
Główne wydatki wg działów Klasyfikacji Budżetowej (2020 r.) [mln zł] ¹

Udział w wydatkach ogółem ¹
- pomoc społeczna i rodzina -

- transport i łączność -

- gospodarka mieszkaniowa -

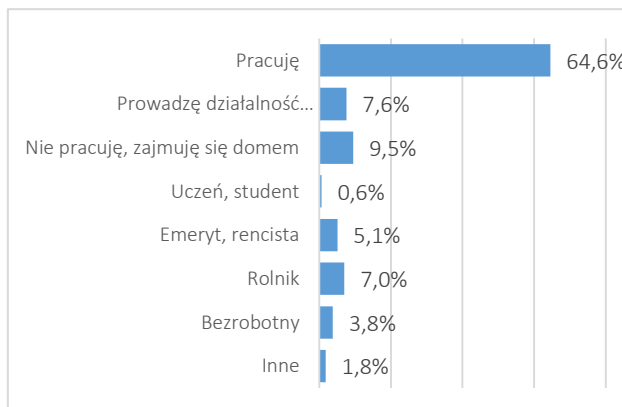
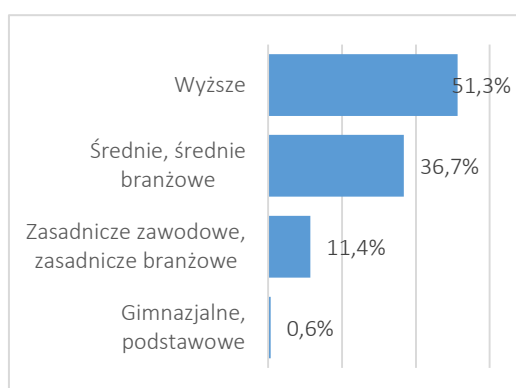
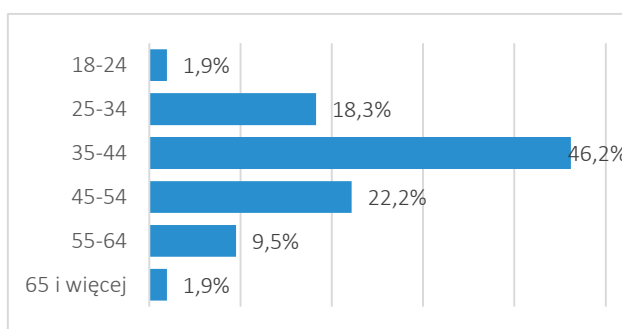
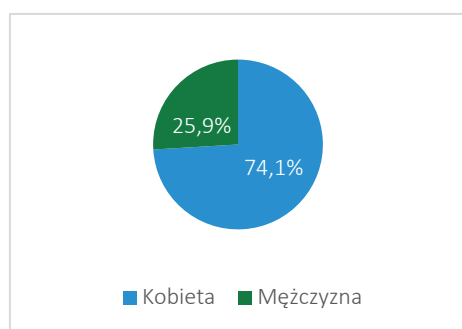

Gmina oczami mieszkańców

Strategia Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2021-2030 jest dokumentem, który wskazuje kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego gminy i pozwala sięgnąć po środki finansowe na ważne projekty m.in. z zakresu szeroko pojętej infrastruktury społecznej w nowej perspektywie unijnej. Przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców pozwoliło na poznanie potrzeb mieszkańców oraz wyzwań rozwojowych gminy Chojnice. Zaangażowanie społeczności lokalnej w proces tworzenia strategii, pozwala na opracowanie i dostosowanie zapisów dokumentu tak, by wpłynąć na zmianę jakości życia mieszkańców oraz poprawić aspekty i elementy, najważniejsze z ich punktu widzenia.

W badaniu sondażowym wzięło udział 158 mieszkańców gminy, w tym ponad 70% stanowiły kobiety. W strukturze wieku dominowały osoby w wieku 35-44 lat. Niski procent odpowiedzi – 1,9% uzyskano zarówno w grupie osób najmłodszych jak i osób najstarszych – powyżej 65 lat. Ponad połowa ankietowanych posiadała wykształcenie wyższe. Przeważająca część respondentów to osoby pracujące. Niecałe 8% respondentów prowadzi własną działalność, a co 10 badany nie pracuje, zajmuje się domem, co może mieć związek z wysokim odsetkiem kobiet w strukturze respondentów.

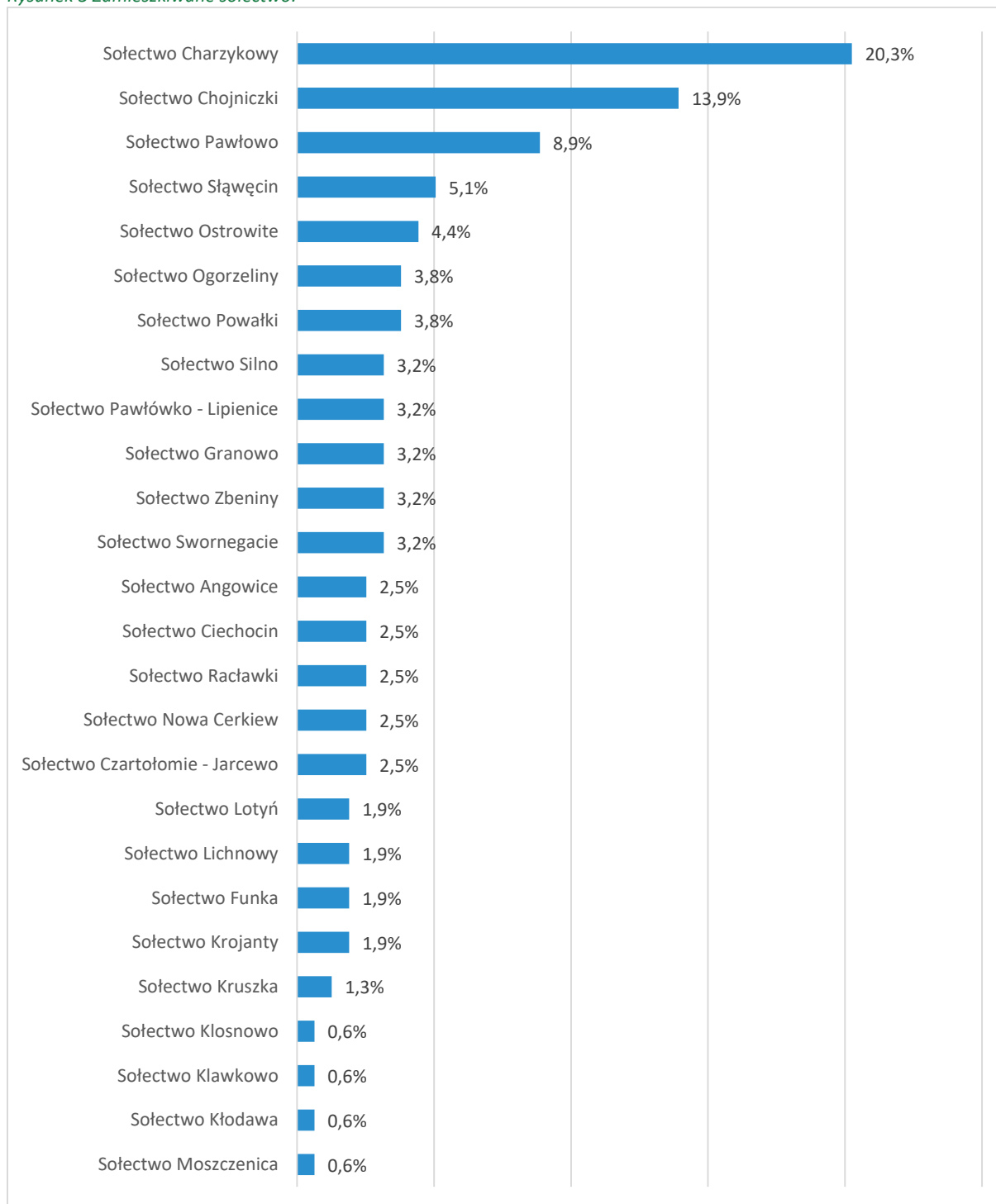
Rysunek 2 Metryczka - profil socio-demograficzny badanych

Źródło: opracowanie własne, n=158.

W skład gminy Chojnice wchodzi 34 sołectwa. Aktywnością i udziałem w ankiecie wykazali się mieszkańcy 26 z nich, w tym najwięcej osób zamieszkiwało sołectwo Charzykowy – 1/5 respondentów, które jest siedzibą Parku Narodowego „Bory Tucholskie”. Na drugim miejscu mieszkańcy sołectwa Chojniczki – 13,9%, następnie Pawłowo – 8,9% oraz Sławęcín – 5,1%. Pozostałe uzyskały mniej niż 5% wskazań.

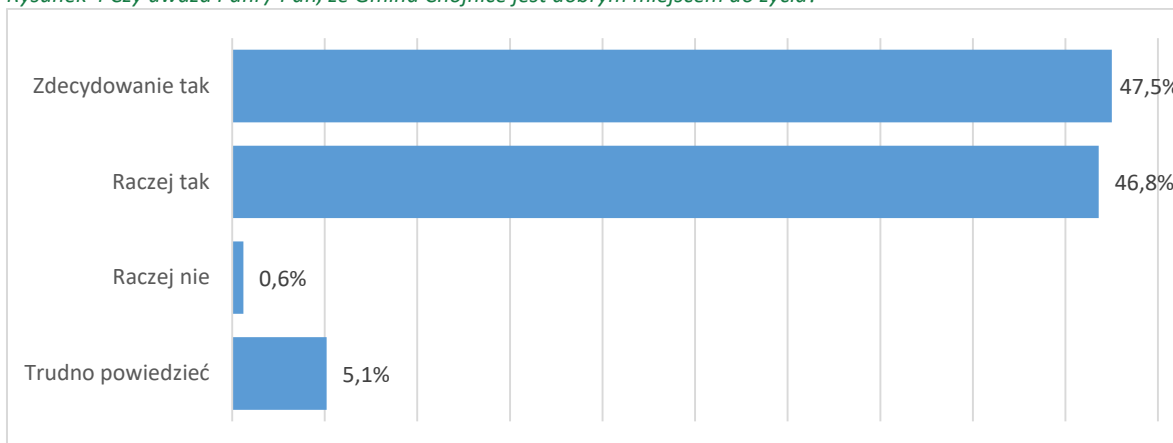
Rysunek 3 Zamieszkiwane sołectwo:

Źródło: opracowanie własne, n=158.

Ankietowani zostali zapytani o to, czy gmina Chojnice jest dobrym miejscem do życia. Blisko 95% oceniło gminę Chojnice pozytywnie, a odsetek negatywnych odpowiedzi wynosił zaledwie 0,6%. Żaden z ankietowanych nie udzielił odpowiedzi „zdecydowanie nie” oceniając gminę jako miejsce do życia. Odsetek osób mających ambiwalentny stosunek był znikomy – około 5%. Struktura odpowiedzi pokazuje, że mieszkańcy są bardzo zadowoleni z zamieszkiwania gminy.

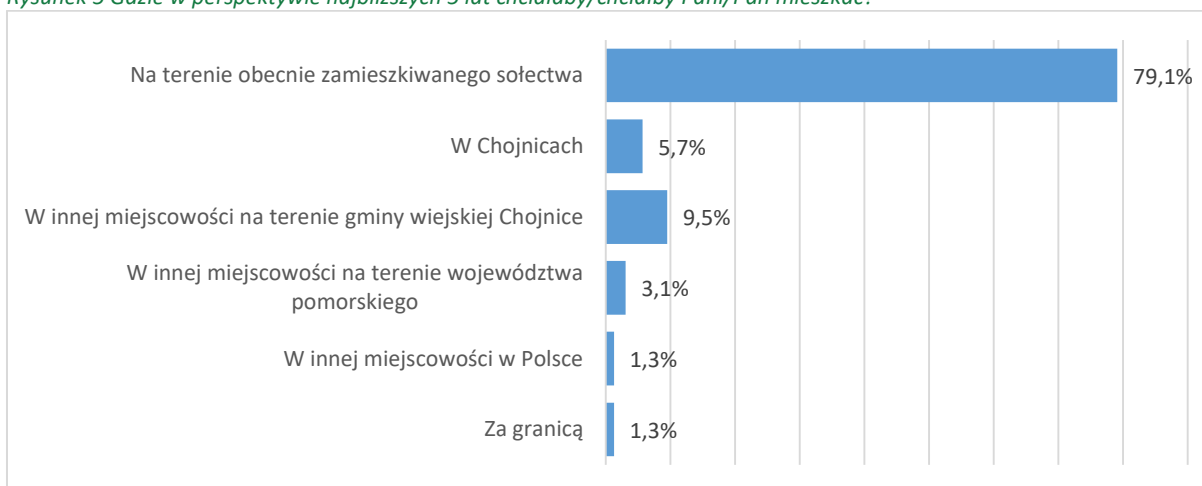
Rysunek 4 Czy uważa Pani / Pan, że Gmina Chojnice jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne, n=158.

Tylko około 12% respondentów w perspektywie 5 lat chciałoby zmienić miejsce zamieszkania i wyjechać poza teren gminy Chojnice, w tym niecałe 6% chciałoby przenieść się do miasta Chojnice. Struktura odpowiedzi odzwierciedla oceny gminy jako dobre miejsce zamieszkania, ponad 85% respondentów chciałoby pozostać w gminie wiejskiej Chojnice. Struktura odpowiedzi wskazuje na duże przywiązanie mieszkańców, tożsamość lokalną i zadowolenie z zamieszkiwania gminy Chojnice.

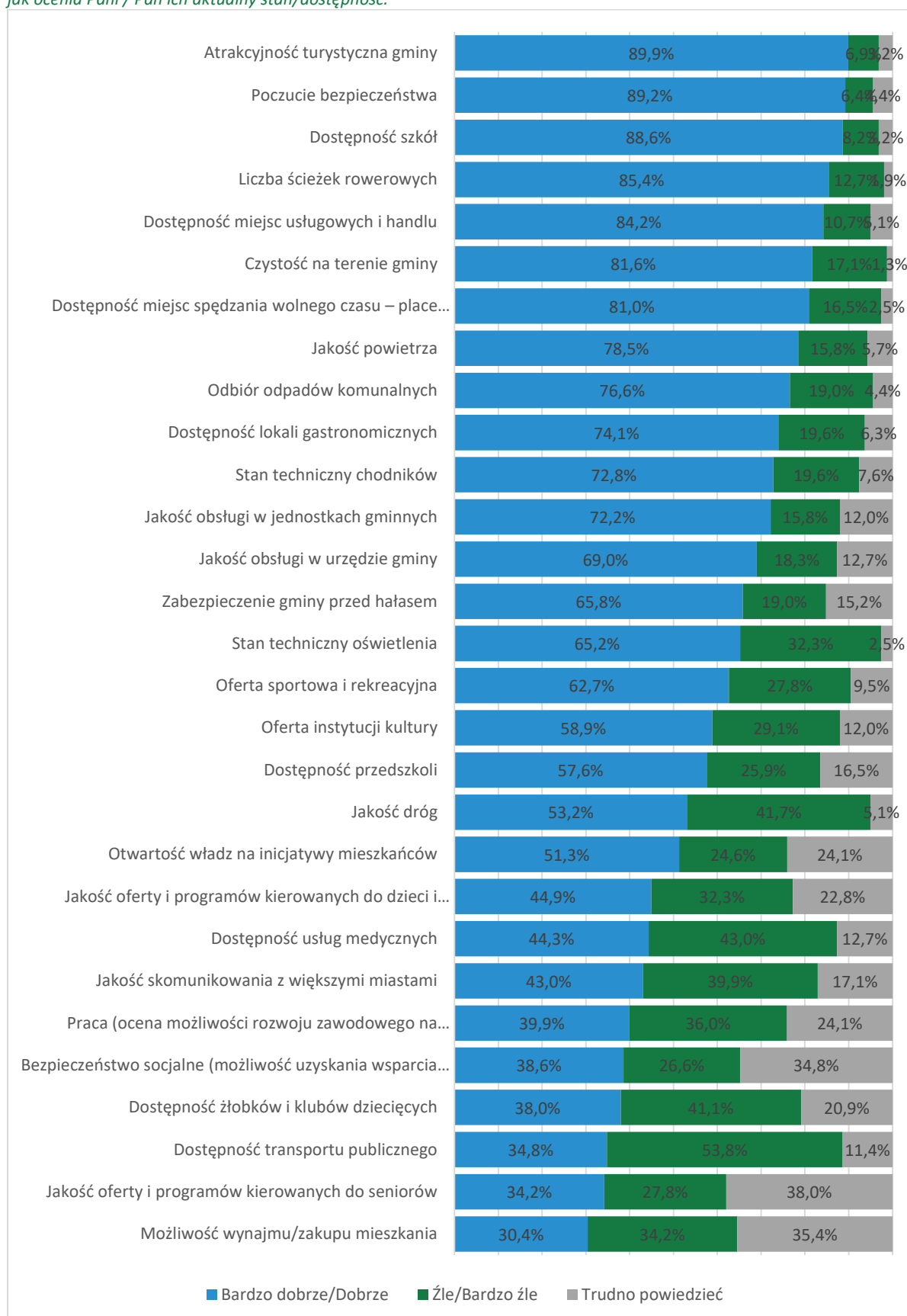
Rysunek 5 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

Źródło: opracowanie własne, n=158.

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stanu i dostępności elementów infrastruktury i oferty, na terenie gminy Chojnice. W większości aspektów przeważają oceny pozytywne, co wskazuje na wysoki poziom zadowolenia mieszkańców, a przedstawione opinie dotyczące oceny miejsca zamieszkania są uzasadnione. Mieszkańcy są w stanie zaspokoić swoje potrzeby na terenie gminy i są zadowoleni z jej funkcjonowania oraz dostępności kierowanej w ich stronę oferty. Najlepiej oceniona została atrakcyjność turystyczna gminy (89,9% pozytywnych ocen). Istotne z punktu widzenia jakości życia mieszkańców gminy jest poczucie bezpieczeństwa, aspekt ten oceniło dobrze bądź bardzo dobrze blisko 90% ankietowanych. Wysoki odsetek wskazań dotyczył również dostępności szkół, liczby ścieżek rowerowych, miejsc usługowych i handlu czy spędzania wolnego czasu. Pozytywnie ocenione zostały również kwestie związane z aspektem środowiskowym – czystość na terenie gminy, jakość powietrza czy odbiór odpadów komunalnych. Gorzej ocenione zostały natomiast kwestie związane z dostępnością transportu publicznego, jakością dróg i dostępnością żłobków i klubów dziecięcych. Trudne w ocenie dla respondentów okazały się być aspekty związane z jakością oferty i programów kierowanych do seniorów (38%), co może wynikać z niskiego odsetka osób biorących udział w ankiecie, do których ta oferta jest kierowana.

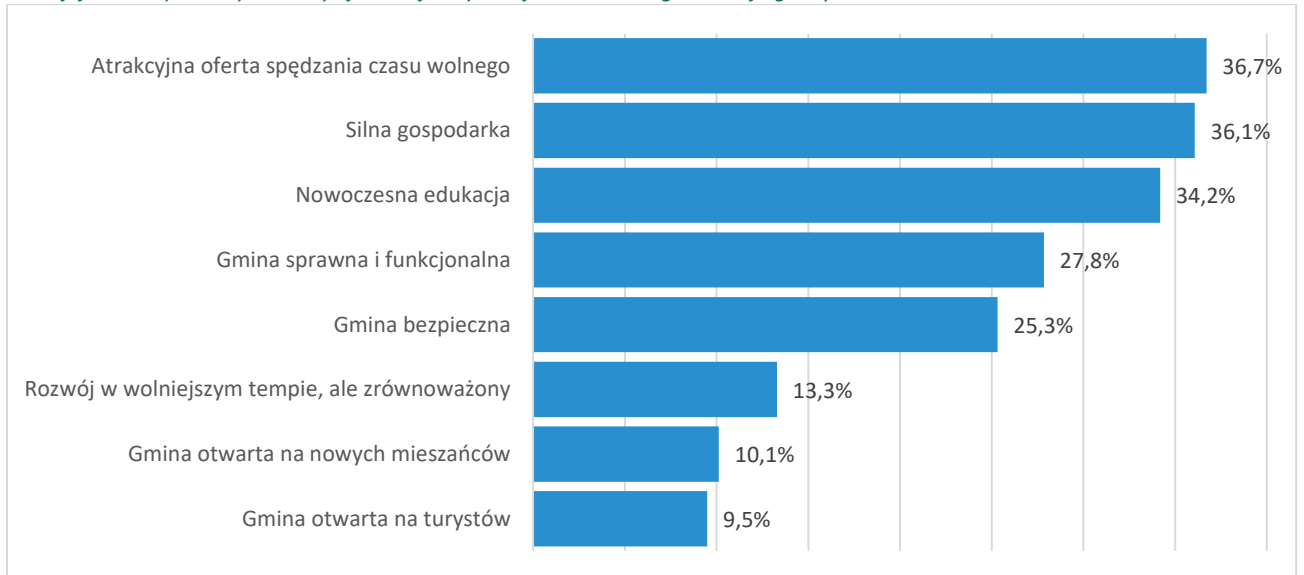
Rysunek 6 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Gminy Chojnice, proszę określić jak ocenia Pani / Pan ich aktualny stan/dostępność.

Źródło: opracowanie własne, n=158.

W dalszej części badania zapytano mieszkańców, jakie ich zdaniem kierunki działań byłyby najkorzystniejsze dla rozwoju gminy. W pierwszym rzędzie badani wskazali na atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego, następnie na silną gospodarkę oraz nowoczesną edukację. Najmniej istotne w oczach badanych wydały się działania nakierowane na otwarcie się gminy na turystów i nowych mieszkańców.

Rysunek 7 Z zaproponowanych poniżej możliwych kierunków rozwoju Gminy Chojnice proszę wybrać maksymalnie 2 kierunki, które jej władze powinny rozważyć jako najkorzystniejsze dla dalszego rozwoju gminy:

Źródło: opracowanie własne, n=158.

Wśród największych zalet gminy Chojnice mieszkańcy biorący udział w badaniu w pierwszym rzędzie wymieniają jej krajobraz, środowisko naturalne, następnie atrakcyjność turystyczną i położenie geograficzne. Są to aspekty, które warto wziąć pod uwagę prowadząc działania promocyjne gminy.

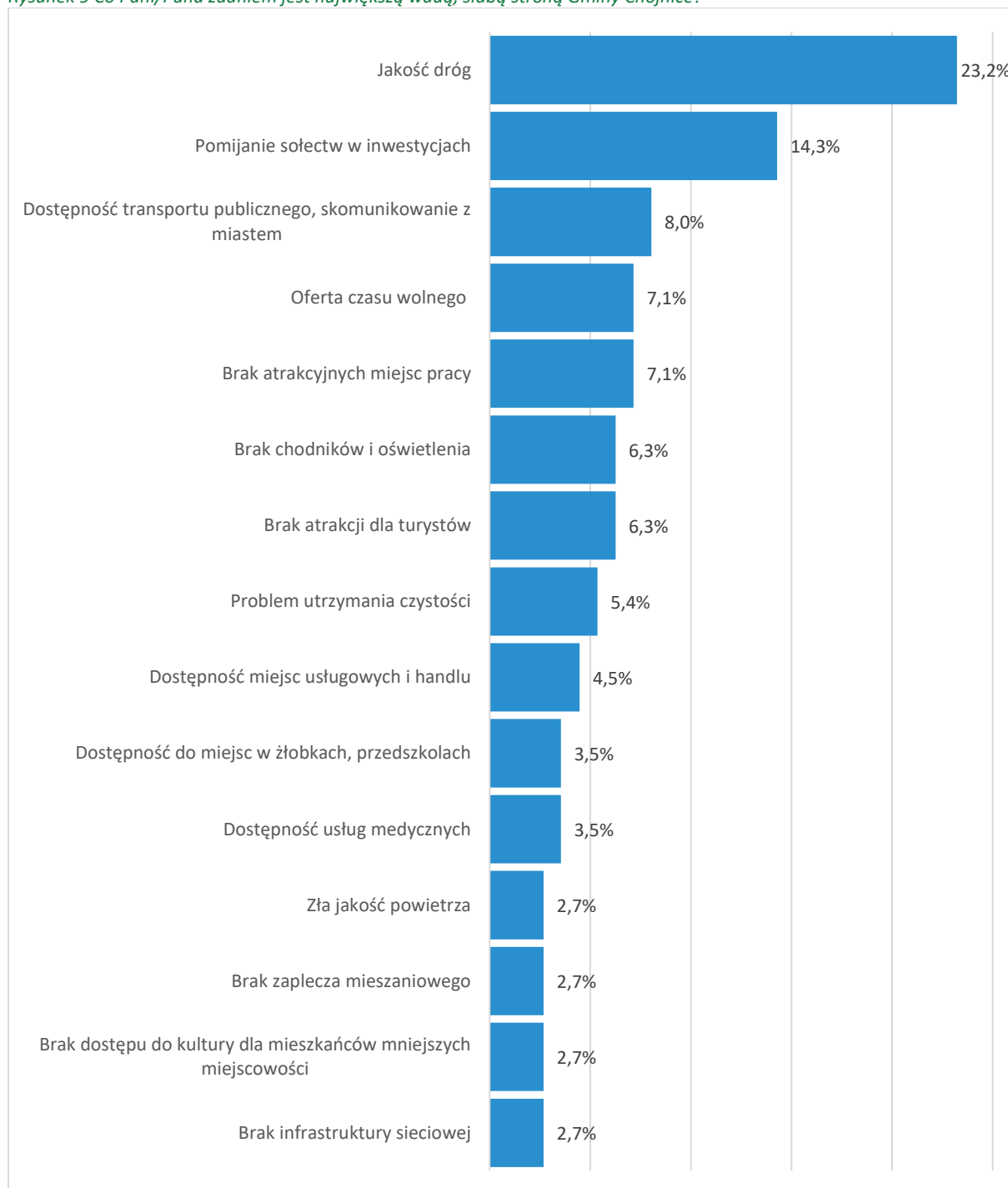
Rysunek 8 Co Pani/Pana zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy Chojnice?

Źródło: opracowanie własne, n=139.

Jako wady czy słabe strony gminy ponad 1/5 badanych wskazuje jakość dróg, a 8% dostępność transportu publicznego i skomunikowanie z miastem Chojnice. Również jako słabość uznane zostało pomijanie sołectw w inwestycjach (14,3%). W kontekście wad mieszkańcy wskazywali również na ofertę czasu wolnego i brak atrakcyjnych miejsc pracy.

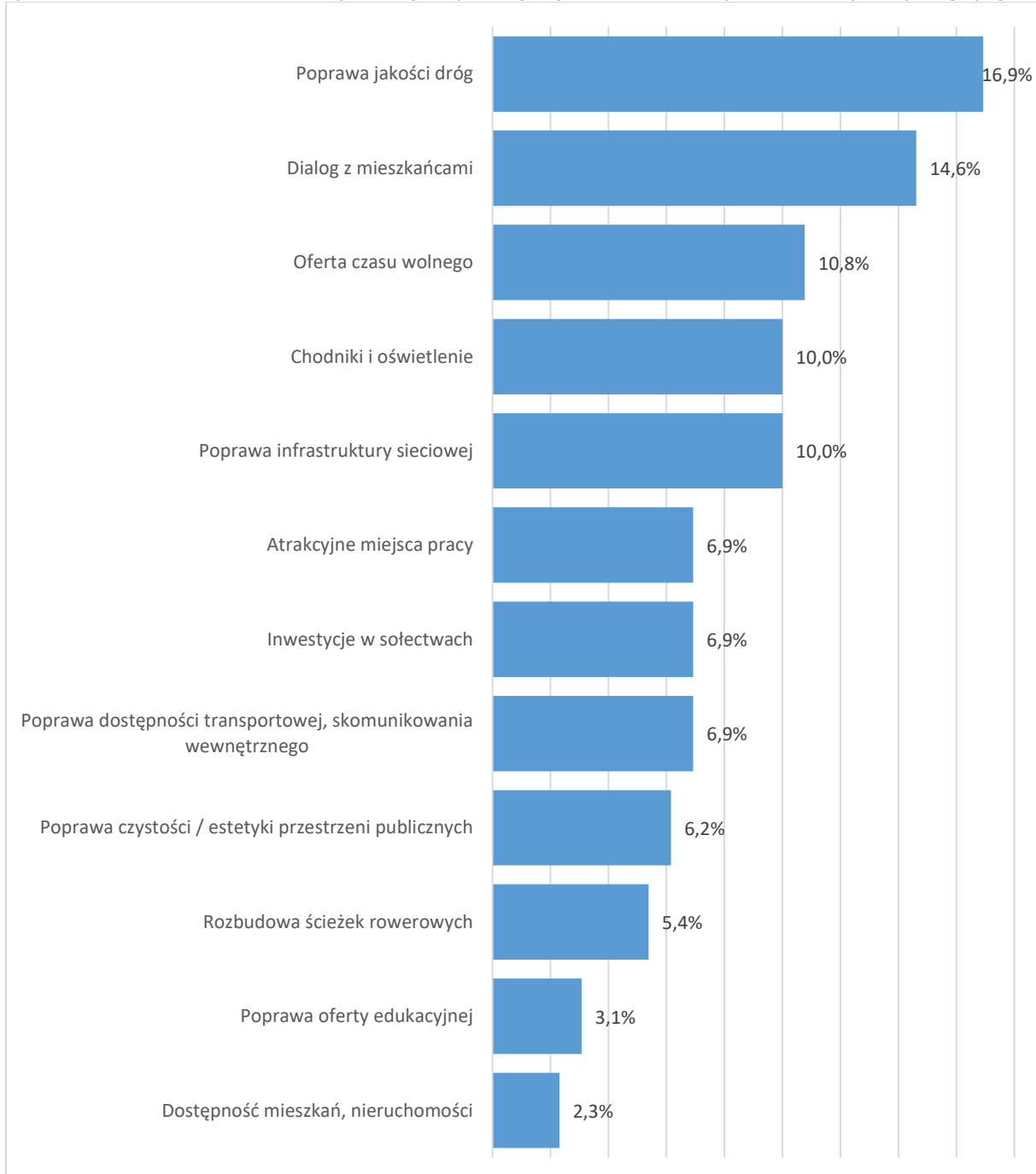
Rysunek 9 Co Pani/Pana zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Gminy Chojnice?

Źródło: opracowanie własne, n=112.

Zdaniem mieszkańców w pierwszym rzędzie należałoby podjąć działania związane z poprawą jakości dróg (16,9%). Respondenci wskazują również na potrzebę dialogu z mieszkańcami i kwestie dotyczące rozbudowy i poszerzenia oferty czasu wolnego. Również i w tym pytaniu pojawiły się kwestie związane z prowadzeniem inwestycji w sołectwach czy poprawą dostępności transportowej gminy.

Rysunek 10 Co Pani/Pana zdaniem należy zrobić (jake przedsięwzięcie zrealizować), aby w Gminie Chojnice żyło się lepiej?

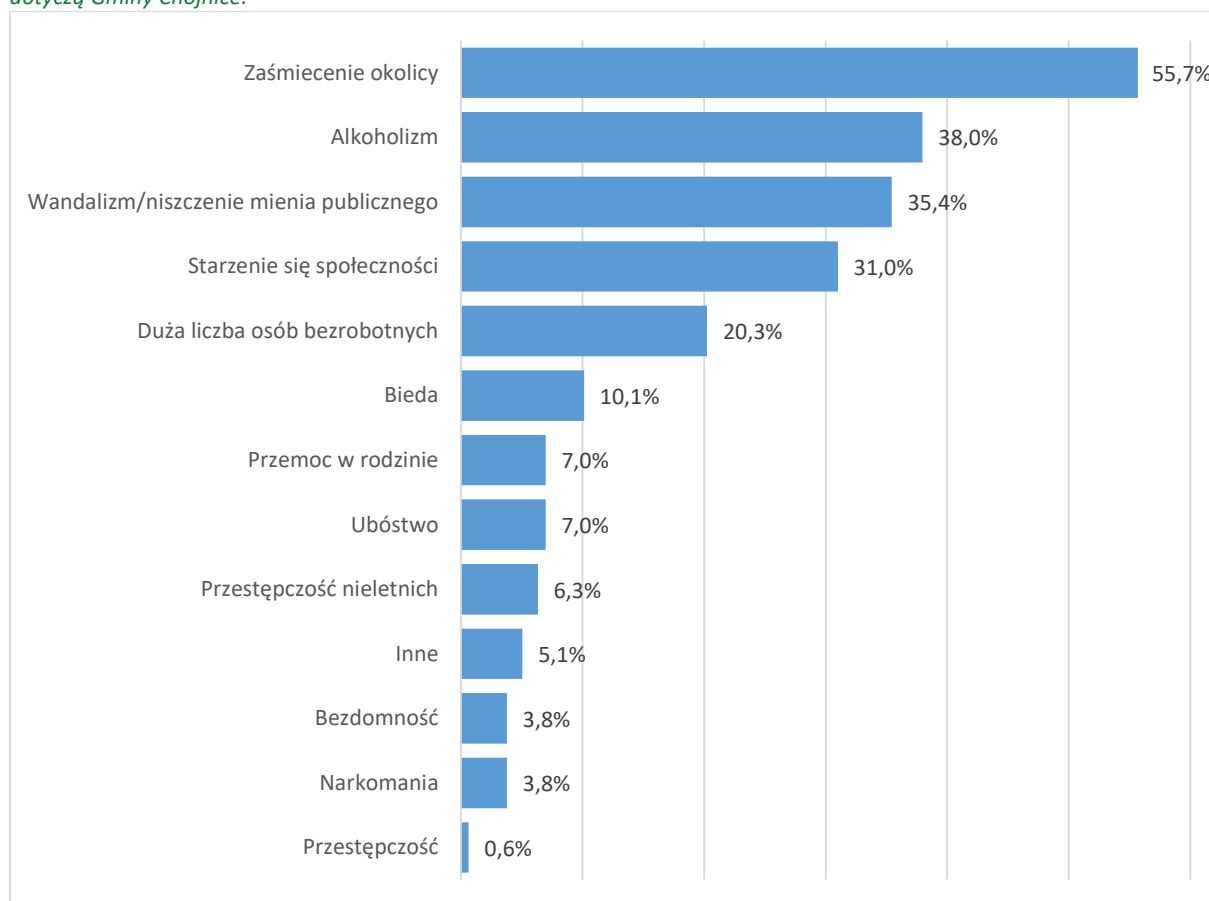

Źródło: opracowanie własne, n=130.

Według mieszkańców największym problemem społecznym występującym w gminie Chojnice jest zaśmiecanie okolicy. Ankietowani wskazują również na wandalizm/niszczenie mienia publicznego. Wpływ na te problemy może mieć nadmierny ruch turystyczny. Brak poszanowania środowiska i mienia

publicznego widoczny jest, ze strony przyjezdnych, jak i mieszkańców gminy. Innym problemem, który zauważa 38% ankietowanych jest alkoholizm. Pozytywną oznaką jest stosunkowo niski odsetek osób wskazujących na problemy biedy czy ubóstwa. Tylko 0,6% wskazało, że problem stanowi przestępczość, co wraz ze wskazanymi wcześniej ocenami pozwala na określenie gminy Chojnice jako bezpiecznej do życia.

Rysunek 11 Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Gminy Chojnice:

Źródło: opracowanie własne, n=158.

Ponad 30% badanych wyraziło opinię, że ich głos i działania nie mają znaczenia i nie wpływają na otoczenie, natomiast co 38% wyraziło odczucia, że jego głos i działania są ważne, ale nie zawsze są w stanie zmienić swoje otoczenie. Wskazane zatem byłoby, aby gmina Chojnice prowadziła bardziej zintensyfikowane działania mające na celu zaangażowanie mieszkańców w życie i sprawy gminy, tak aby mieli poczucie, że ich głos się liczy. Jedną z propozycji zmian wskazanych przez respondentów było wzmocnienie dialogu z mieszkańcami. Niniejsze badanie, które ma na celu poznanie opinii i potrzeb mieszkańców, można uznać za jedną z form dialogu i zaangażowania w sprawy gminy społeczności lokalnej.

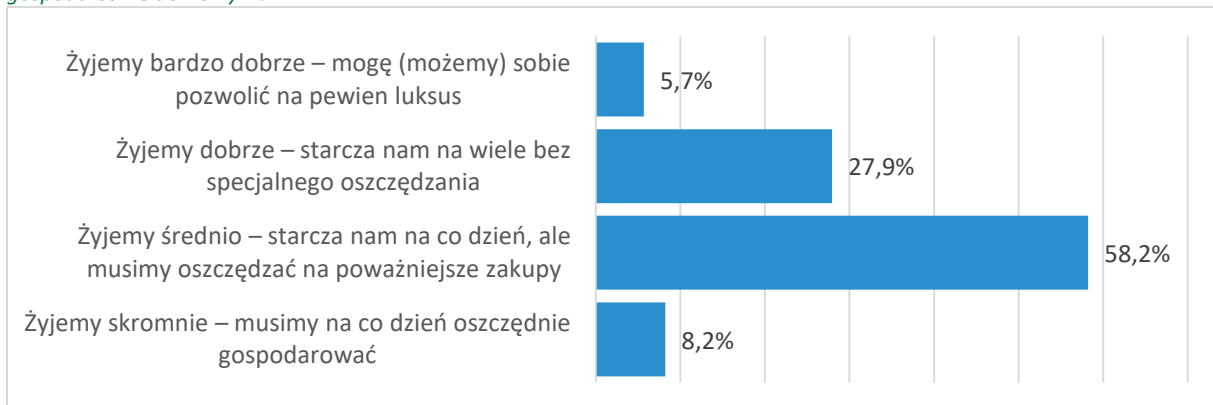
Rysunek 12 Czy uważa Pan(i), że ma Pan(i) realny wpływ na to, co dzieje się w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (miejscowość, sołectwo)?

Źródło: opracowanie własne, n=158.

W pytaniu mającym na celu wysondowanie opinii mieszkańców na temat sytuacji ekonomicznej ich rodziny, ponad połowa badanych stwierdziła, że żyją na poziomie średnim, co oznacza, że pieniędzy starcza im na co dzień, ale muszą oszczędzać na większe zakupy. Blisko 28% oceniło, że żyją na dobrym poziomie. Odsetek osób najbiedniejszych, żyjących skromnie wynosił nieco ponad 8%. Zatem można uznać, że sytuacja materialna mieszkańców gminy w ogólnym ujęciu jest dobra.

Rysunek 13 Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?

Źródło: opracowanie własne, n=158.

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Rozdział odnosi się do *przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

1. Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Można wyróżnić wiele typów polityk publicznych. Dużą rolę odgrywa wśród nich polityka rozwoju, która jest polityką horyzontalną, strategiczną, z którą związane są inne polityki publiczne, m.in. polityka przestrzenna.

Posługujemy się tu rozumieniem „polityk” dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. Nie należy ich utożsamiać z polityką rozumianą jako rywalizacja polityków i partii politycznych, choć częściowo się z nią łączą, gdyż o realizacji takiej czy innej koncepcji polityki publicznej przesądzają politycy. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka w rozumieniu sprawowania władzy oparta jest na rywalizacji i konfliktach, natomiast polityka publiczna, aby była skuteczna, musi polegać na włączaniu i konsensusie. Skuteczność władzy wynika ze stopnia dominacji, zaś skuteczność polityk publicznych z zakresu współpracy. Obie sfery różnią się też horyzontem czasowym podejmowanych decyzji. Polityk sprawujący władzę musi na bieżąco reagować na gwałtownie zmieniającą się, złożoną rzeczywistość, natomiast polityki publiczne ze swej istoty muszą uwzględniać długookresowe trendy w określonych dziedzinach, w związku z czym posługują się długoterminowym horyzontem podejmowanych działań.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych

– społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Każdy z tych podmiotów kieruje się własnymi celami i motywami w swej ingerencji w terytorium, ogólniej mówiąc – przestrzeń. Tylko nieliczne z tych podmiotów mają świadomość bezpośrednich, a jeszcze rzadziej pośrednich, uwarunkowań i skutków swego działania. Wprawdzie wpływ każdego z nich na świat realny jest wycinkowy, ale ze względu na liczbę takich podmiotów sumaryczny efekt ich działania jest znaczący. W związku z pewną przypadkowością takich rozproszonych działań nie można mieć pewności, co do sumarycznego skutku, jaki za sobą przyniosą. Poprzez właściwą politykę przestrzenną władze mogą ograniczać potencjalny chaos, wynikający z tej przypadkowości. Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

Udział komponentu przestrzennego w polityce rozwoju może być różny, a w Polsce ukształtowany został zasadniczo przed procesem transformacji systemowej i w ostatnich trzech dekadach przeszedł jedynie ograniczony proces dostosowawczy. Na skutek tego przestał być wystarczająco skuteczny, stąd wymaga reform, przewidzianych w Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku. Polegają one m.in. na integracji systemu programowania rozwoju z systemem planowania przestrzennego, co umożliwiłoby pełniejsze uwzględnienie uwarunkowań i lepsze wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwoju.

W zależności od szczebla władzy publicznej rola poszczególnych komponentów procesu planowania rozwoju jest nieco inna. Komponent społeczno-gospodarczy dominuje na wyższych poziomach władzy (krajowym i regionalnym), natomiast komponent przestrzenny ma większe znaczenie na poziomie lokalnym (gmina). Powyższe założenia stały się podstawą ostatniej nowelizacji przepisów dotyczących zasad prowadzenia polityki rozwoju w kierunku wyższego stopnia zintegrowania podsystemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a tym samym do zapewnienia skutecznej realizacji wyznaczonych celów rozwoju. Zintegrowane podejście uwzględniające gospodarowanie przestrzenią na poziomie gminy będzie ewoluować w stronę takich regulacji i sposobów zarządzania przestrzenią, które odpowiadają procesom gospodarczym i społecznym w dłuższej perspektywie.

2. Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywatelowi, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Ale władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel, lub nakierowywać go na niedokonywanie określonych wyborów, utrudniając dostęp do niektórych możliwości, lub na dokonanie określonego wyboru czy zmianę przyzwyczajzeń. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Także zwolnienia podatkowe, granty i dotacje, usprawnienia organizacyjne oraz działania edukacyjno-informacyjne pozwalają na włączanie i skłanianie do określonego działania podmioty, które nie podlegają bezpośrednio władzy. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

W dzisiejszych czasach przewagi konkurencyjne są krótkotrwałe ze względu na szybką dyfuzję innowacji do konkurentów o niższych kosztach pracy. Ważnym źródłem trwałych przewag konkurencyjnych staje się wysokiej jakości kapitał ludzki, mocno powiązany z wysokiej jakości przestrzenią miejską i społeczną. Dlatego też obserwuje się rosnące znaczenie zagospodarowania przestrzennego w obszarach zurbanizowanych, jako czynnika lokalizacji firm, które bazują na kapitale ludzkim, w tym na wiedzy i zaufaniu społecznym. Z tego też względu rola i znaczenie polityki przestrzennej w gospodarce wzrasta. Obejmuje ona dwa podstawowe komponenty: wewnętrzny i zewnętrzny.

Komponent wewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy stosowania tych instrumentów wpływających na przekształcenia przestrzenne, które prawo przypisało samej gminie. Pozwalają one na dokonywanie skoordynowanych przekształceń struktury przestrzennej poprzez koordynację różnorodnych polityk gminnych w aspekcie przestrzennym (np. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Strategia rozwoju gminy, Lokalne lub gminne programy rewitalizacji, czy też lokalne polityki środowiskowe lub społeczne). Twardym narzędziem może być również stanowienie prawa miejscowego (np. Plany zagospodarowania przestrzennego, uchwała krajobrazowa, Specjalne strefy rewitalizacji). Do tego dochodzą instrumenty ekonomiczne (programy, granty, subsydia), instrumenty społeczne (włączanie społecznościowe, partycypacja w kształtowaniu

przestrzeni, propagowanie pożądanych wzorców zachowań) oraz instrumenty informacyjne (edukacja, dostępność informacji przestrzennej). W większości instrumenty te są, zgodnie z prawem, inicjowane przez organy gminy i realizowane przez nią samą lub pod jej kontrolą.

Komponent zewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy wywierania wpływu na stosowanie instrumentów oddziałujących na przekształcenia przestrzenne przez podmioty inne niż dana gmina, na przykład gminy sąsiednie, powiaty, obszary funkcjonalne czy metropolitalne, samorządowe województwo czy wręcz władze krajowe - sejm, rząd czy instytucje przez nie powołane, które odpowiadają za rozwój poszczególnych komponentów przestrzeni, na przykład sieci infrastruktury (kolei, dróg i autostrad, szlaków żeglownych, lotnisk) albo obszarów chronionych. Podmioty te co do zasady kierują się interesem społeczności szerszej niż gminna, ale sposób w jaki rozumieją interes tej szerszej społeczności oraz jego komponenty, kształtowany jest w określonym procesie politycznym, na który wpływ może mieć także pojedyncza gmina, jeśli dostrzeże swój interes i będzie umiała go odpowiednio promować. Rozstrzygnięcia w zakresie polityki przestrzennej podejmowane na szczeblu wyższym niż gminny muszą bowiem brać pod uwagę również interes mieszkańców tej gminy.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w obu wymienionych komponentach polityki przestrzennej mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

3. Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Chojnice

Polityka zagospodarowania przestrzennego powinna uwzględniać zapisy Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, i w związku z tym być podporządkowana ustrojowej zasadzie zrównoważonego rozwoju rozumianego jako taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Przestrzeń gminy jest zróżnicowana pod względem społecznym, gospodarczym i przyrodniczym. Dlatego też, głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Z perspektywy gminy Chojnice jest to szczególnie trudne, z uwagi na rozległość terytorialną gminy oraz wysoki stopień pokrycia gminy formami ochrony przyrody (ponad 46% powierzchni zajmują obszary chronione), które stanowią mogą barierę i ograniczenia w rozwoju. Na obszarze gminy Chojnice występują obszary chronionego krajobrazu (Chojnicko-Tucholski, Fragment Borów Tucholskich, Okolice Jezior Krępsko i Szczytno), parki krajobrazowe (Zaborski, Tucholski, Krajeński), specjalny obszar ochrony (Sandr Brdy, Doliny Brdy i Chociny, Las Wolność, Czerwona Woda pod Babilonem), rezerwat Jezioro Małe Łowne oraz dwa obszary specjalnej ochrony (Wielki Sandr Brdy i Bory Tucholskie). Ponadto zlokalizowane są tam liczne pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Jednakże największym potencjałem i bogactwem, którym dysponuje gmina (razem z gminą Brusy) jest Park Narodowy Bory Tucholskie. Mimo że obszary te stanowią mogą barierę są również kluczowym atutem i potencjałem rozwojowym gminy, związanym z turystyką. Idea rozwoju społeczno-ekonomicznego zakładająca efektywny rozwój, który zaspokajając potrzeby współczesnych społeczeństw, nie będzie jednocześnie ograniczał możliwości rozwojowych przyszłych pokoleń określana jest mianem rozwoju zrównoważonego. Rozpoznanie potrzeb oraz pojawiających się szans i możliwości ich zaspokojenia jest jednym z głównych komponentów polityki przestrzennej. Zaspokojenie rozpoznanych potrzeb lub realizacja przyjętych wizji najczęściej wiąże się z odpowiednim kształtowaniem struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru w powiązaniu z jego otoczeniem, czyli rozwoju jej poszczególnych węzłów i odpowiednich powiązań między nimi. Proces ten toczy się w czterech wymiarach: lokalnym, ponadlokalnym, a w szczególnych przypadkach także regionalnym czy ponadregionalnym (krajowym).

3.1. Wymiar lokalny

W wymiarze lokalnym głównym wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest **zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącymi im usługami** (w świetle wzrastającej liczby mieszkańców) oraz **zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod prowadzenie działalności gospodarczej**. Wzrastająca liczba mieszkańców w gminie Chojnice i jej atrakcyjność osiedleńcza, wyróżniająca się w skali regionalnej oraz krajowej, związana jest z intensywnymi procesami suburbanizacji widocznymi w ośrodkach subregionalnych m.in. w mieście Chojnice. W procesach mających na celu przekształcenie struktury gminy należy brać pod uwagę zasadę recyklingu przestrzeni, to znaczy **oszczędnego i efektywnego gospodarowania przestrzenią i zasobami oraz wykorzystania w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych (brownfield)** niż wchodzenia na nowe, niezagospodarowane tereny (greenfield). Należy przy tym pamiętać o dbaniu o zrównoważony rozwój całego obszaru. Jednocześnie powinno się przeciwdziałać potencjalnemu rozpraszaniu zabudowy na otwarte tereny rolnicze, a także tereny o niekorzystnych warunkach fizjograficznych. W gminie Chojnice jest to szczególnie istotne z uwagi na położenie w strefie pojeziernej rolno-leśnej z zainwestowaniem turystyczno-rekreacyjnym oraz kształt i charakter gminy. Rozpiętość między południowym i północnym krańcem gminy wynosi około 41km. Centralna i południowa część gminy mają charakter rolniczy, natomiast w północnej części dominują lasy, a turystyka jako sektor gospodarki odgrywa kluczowe znaczenia. Ze względu na przynależność do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chojnice-Człuchów (MOF OW) gmina może korzystać z instrumentów terytorialnych jakimi są zintegrowane inwestycje terytorialne w miejskich obszarach funkcjonalnych dla osiągnięcia tych celów.

Osobnym zagadnieniem jest rozwój przestrzeni publicznych, społecznych i sąsiedzkich, przy czym należy rozumieć różnice między tymi pojęciami. Przestrzeń społeczna i sąsiedzka związana jest z integracją społeczności poszczególnych sołectw czy miejscowości. W tym przypadku istotne jest stosowanie **zasady udziału społeczeństwa w planowaniu przestrzennym, polegającej na włączeniu społeczności w proces kształtowania przestrzeni**. Przestrzeń publiczna powinna integrować całą wspólnotę gminną i być magnesem przyciągającym turystów, co oprócz znaczenia społecznego i kulturowego może mieć też swój wymiar gospodarczy. Wszystko zależy od umiejętnego określenia programu użytkowego tych przestrzeni, czyli zagospodarowania oraz stworzenia odpowiedniej oferty, tak aby stanowiło to skuteczny magnes dla mieszkańców, gości i turystów. Warto w tym względzie mieć też na uwadze zasadność **tworzenia strategicznej rezerwy terenowej w zasobach gminnych**, ułatwiającej rozbudowę infrastruktury społecznej, która będzie odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom.

Kształtując przestrzenie publiczne należy pamiętać o ich znaczeniu integracyjnym dla lokalnej społeczności oraz funkcjach symbolicznych (kulturowych). Wskazane jest kierowanie się nowoczesnym paradygmatem gminy przyjaznej ludziom i klimatowi, czyli tzw. „modelowi zielono-niebieskiemu”, a nie „szaremu” (potocznie określanego „betonozą”). Wyzwaniem dla gminy jest **kształtowanie atrakcyjnego i funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni publicznej**, które będzie odpowiadać na potrzeby mieszkańców, jednocześnie **wzmacniając tożsamość kulturową miejsca**. W przypadku gminy Chojnice, szczególnie w północnej części wchodzącej w skład regionu kulturowego Kaszub. Takie podejście pozwala lepiej zaspokoić społeczne potrzeby przy mniejszych kosztach oraz ułatwia szersze zaangażowanie społeczne. Dla gminy Chojnice, szczególnie ważna jest **ochrona obszarów (stref) decydujących o zachowaniu walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego** wraz z przypisanymi im programami ochrony oraz **realizacja systemu obszaru przestrzeni zielonych** – zapewnienie korytarzy ekologicznych, ciągłości obszarów przyrodniczych, właściwej jakości powietrza, przy jednoczesnym wykorzystaniu terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej.

Z uwagi na położenie i uwarunkowania zewnętrzne, istotne jest **rozwijanie gminy Chojnice w sposób zrównoważony, przy jednoczesnej dbałości o bogactwo środowiska naturalnego**, które stanowi o jej atrakcyjności i jest znaczącym potencjałem gminy. W gminie obecne są wszystkie możliwe formy ochrony przyrody. Północną część gminy objęta jest zasięgiem Parku Narodowego „Bory Tucholskie”, którego siedziba (jak również siedziba Zaborskiego Parku Krajobrazowego) znajduje się we wsi Charzykowy. Kluczowe jest **prowadzenie działań zgodnie z zasadą kompensacji ekologicznej i zintegrowanej ochrony**, w celu zachowania równowagi przyrodniczej, poprawy jakości życia oraz wyrównania szkód w środowisku, które są wynikiem rozwoju przestrzennego.

Obecność rzeki Brdy oraz licznie występujące jeziora polodowcowe, zwiększają ryzyko zagrożenia wystąpienia powodzi, w szczególności - wokół lub wzdłuż odcinków brzegów części jezior m.in. jeziora Charzykowskiego czy Karsińskiego. Z występowaniem na terenie gminy Chojnice obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, wynikają ograniczenia w ich zagospodarowaniu zgodnie z obowiązującą ustawą Prawo Wodne. Z uwagi na ryzyko powodziowe konieczne jest **podjęcie działań mających na celu budowę i przebudowę wałów przeciwpowodziowych, zapewnienie sprawnego systemu monitoringu i ostrzegania mieszkańców przed powodzią czy utrzymanie i zwiększenie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni**. Kluczowe jest **prowadzenie działań edukacyjnych wzmacniających świadomość i wiedzę mieszkańców na temat źródeł zagrożeń i ryzyka powodziowego jak również wiedzę z zakresu kryzysu klimatycznego i jego skutków czy ochrony przyrody** (powstanie centrów edukacji przyrodniczej). Dodatkowo kluczowe jest również prowadzenie

---

działań mających na celu poprawę istniejącego stanu wód i niepogarszanie go, zgodnie z zapisami Programu Wodno-Środowiskowego.

3.2. Wymiar ponadlokalny

W wymiarze ponadlokalnym gmina Chojnice może kształtować swoją pozycję w oparciu o położenie w zasięgu korytarza infrastruktury transportowej i technicznej oraz przebieg drogi nr 22 i silne powiązania z miastem Chojnice oraz Człuchowem (przynależność do obszaru funkcjonalnego). Mimo położenia w zasięgu korytarza infrastruktury transportowej, którego potencjał związany jest z przebiegiem infrastruktury sieci TEN-T i TEN-E, standard dotyczący czasu dojazdu do stolicy regionu - Gdańska nie jest spełniony. Analiza dostępności powiatu chojnickiego wskazuje na silną potrzebę wykreowania w tym obszarze silnego ośrodka, którym mógłby być kształtujący się bipolarny układ miast Chojnice-Człuchów.

W otoczeniu ośrodka subregionalnego miasta Chojnice, widoczne są procesy suburbanizacyjne – szczególnie intensywne w gminie Chojnice. Liczba ludności na przestrzeni ostatniej dekady zwiększyła się, a saldo migracji utrzymuje się na poziomie dodatnim. Postępujący proces urbanizacji i wzrastające potrzeby mieszkańców determinują konieczność zmian i często prowadzą do dezintegracji przestrzeni oraz przekształceń istniejącej sieci osadniczej w sposób chaotyczny. Dlatego też, wykorzystywane rozwiązania urbanistyczne i architektoniczne warunkujące wysoką jakość środowiska mieszkaniowego powinny uwzględniać zieloną infrastrukturę, w kontekście walorów kompozycyjno-użytkowych osiedlowych przestrzeni publicznych jak i odporności na zjawiska klimatyczne. Rozwiązania powinny sprzyjać kształtowaniu zwartej i energooszczędnej zabudowy i być przyjazne do rozwoju mobilności pieszej i rowerowej.

3.3. Wymiar regionalny

W wymiarze regionalnym istotne jest położenie w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Chojnice-Człuchów. W MOF istotne jest wzmocnienie i poprawa skuteczności koordynacji procesów rozwojowych oraz jakości i efektywności systemu usług publicznych. W związku z tym, województwo kierować będzie do tych obszarów szczególne wsparcie, co może przynieść wiele korzyści dla gminy. Zwiększenie konkurencyjności MOF Chojnice-Człuchów (a jednocześnie gminy) w regionie możliwe jest także poprzez poprawę atrakcyjności oferty transportu publicznego oraz dostępności transportowej do Trójmiasta czy Bydgoszczy oraz ważniejszych węzłów drogowych. Jest to szczególnie istotne z uwagi na rozległość terytorialną, kształt gminy oraz obecny w gminie proces urbanizacji. Ponadto, **kształtowanie atrakcyjnego i funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni publicznej, która odpowiadać będzie potrzebom mieszkańców.**

Potencjał gminy związany jest m.in. z miejscowością Charzykowy - ośrodkiem rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz ośrodkiem krystalizującym² o potencjale do rozwoju jako ośrodek lokalny. We wsi Charzykowy swoją siedzibę oprócz parku narodowego i krajobrazowego ma również najstarszy w Polsce Klub Żeglarski – Chojnicki Klub Żeglarski. Klub Żeglarski oraz Port Jachtowy w Charzykowach należą do głównych elementów budujących potencjał infrastruktury sportowej. Charzykowy są emblematyczne dla gminy Chojnice jako miejscowość będąca kołem zamachowym lokalnej turystyki i miejscem rozpoznawalnym w skali ogólnopolskiej.

Gmina Chojnice ma duży potencjał, jako miejsce do rozwoju turystyki i rekreacji, dlatego też szczególny nacisk powinien być kładziony na **promocję turystyki oraz rozwój oferty kulturalno-rozrywkowej i dostosowanie jej do specyfiki poszczególnych miejscowości, przy jednoczesnej ochronie środowiska naturalnego.**

---

² Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, miejscowość Charzykowy została zdefiniowana jako ośrodek krystalizujący do rozwoju jako ośrodek lokalny.

Załącznik nr 3 Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 10e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina może opracować strategię rozwoju gminy. Strategia rozwoju gminy określa kierunki i obszary rozwoju samorządu w kolejnych latach, przy uwzględnieniu silnych i słabych stron gminy oraz pojawiających się szans i zagrożeń płynących z zewnątrz. Nowa Strategia Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2021-2030 stanowi odpowiedź na zachodzące procesy społeczno-gospodarcze oraz oczekiwania mieszkańców.

Strategia określa długofalowy rozwój gminy, wiąże planowanie społeczno-gospodarcze z przestrzennym. Dzięki temu wspiera trwałą i zrównoważony rozwój gminy.

Mając powyższe na uwadze, podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.